DOELSTELLINGENMONITOR PASSEND ONDERWIJS

EINDMETING

seo • economisch onderzoek

Oberon onderzoek | advies

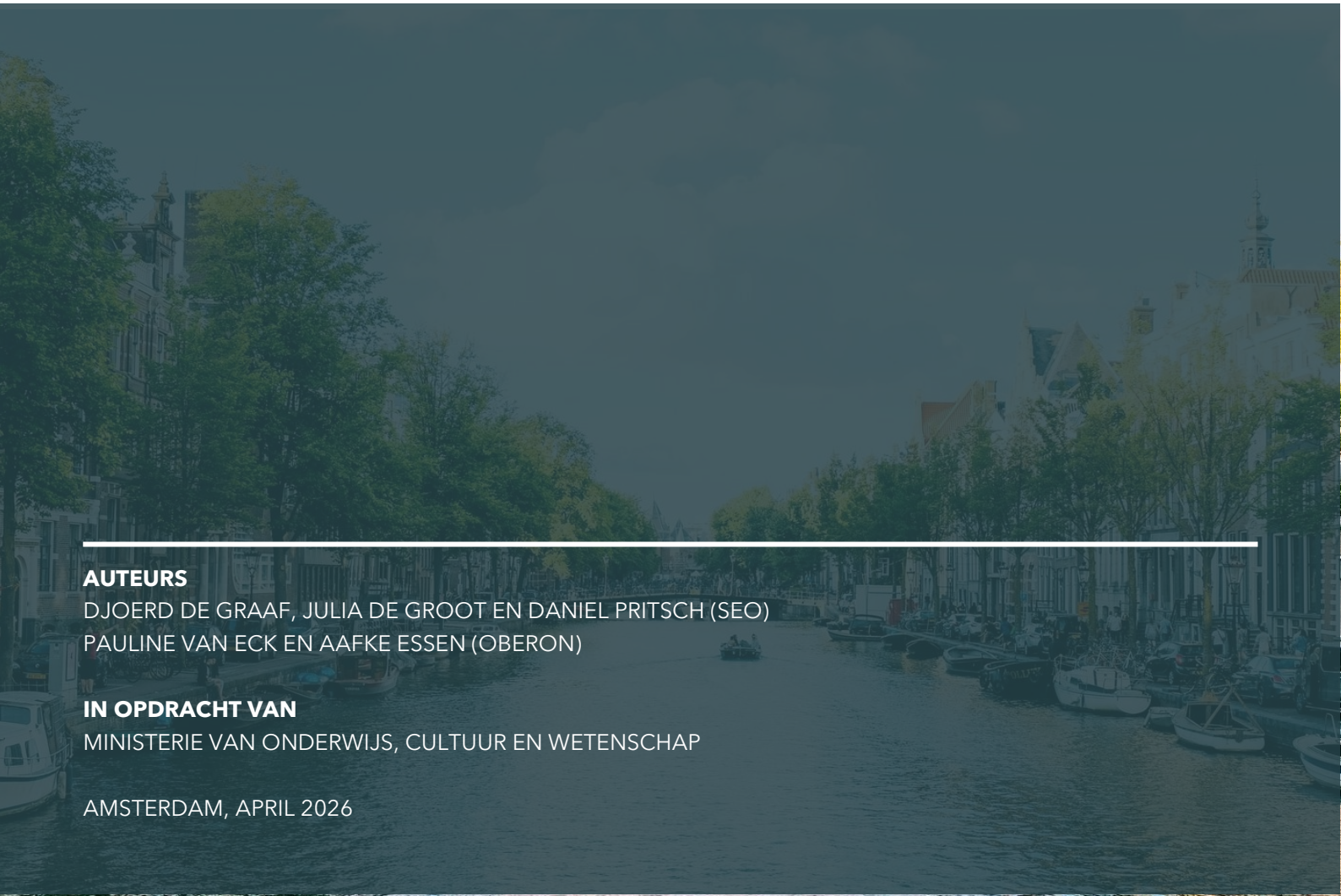

AUTEURS
DJOERD DE GRAAF, JULIA DE GROOT EN DANIEL PRITSCH (SEO)
PAULINE VAN ECK EN AAFKE ESSEN (OBERON)

IN OPDRACHT VAN
MINISTERIE VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

AMSTERDAM, APRIL 2026

Managementsamenvatting

De uitvoering van passend onderwijs laat op een aantal onderdelen verbetering zien ten opzichte van de start van de Verbeteraanpak. Zo is volgens schoolleiders de inspraak van leerlingen bij de ondersteuning verbeterd en is volgens ouders in het basisonderwijs informatie over mogelijkheden voor ondersteuning beter voorhanden. Tegelijkertijd blijven structurele knelpunten bestaan, met name rond de belasting van leraren en de aansluiting met jeugdhulp. Ook is de route naar onafhankelijk advies volgens samenwerkingsverbanden, scholen en ouders nog onvoldoende bekend bij leerlingen.

Om de uitvoerbaarheid van passend onderwijs in de school te verbeteren heeft het ministerie van OCW de 'Verbeteraanpak passend onderwijs 2021-2027' opgesteld. Zeven aangescherpte doelstellingen voor passend onderwijs vormen de basis van deze aanpak. De doelstellingenmonitor passend onderwijs brengt de voortgang op deze doelstellingen sinds de startmeting (voorjaar 2022) in kaart. We presenteren in deze samenvatting de belangrijkste bevindingen per doelstelling, op basis van de derde en tevens laatste meting die in het najaar van 2025 plaatsvond. Het betreft resultaten in het regulier basis- en voortgezet onderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs.

Doelstelling 1: De ondersteuningsbehoefte is leidend
De meeste scholen bieden passende ondersteuning. Scholen overleggen hierover met ouders en leerlingen. Ouders in het basisonderwijs ervaren hierin een verbetering ten opzichte van de startmeting. Bij een overstap naar een andere school zijn ouders en leerlingen over het algemeen tevreden over de hulp die ze op de nieuwe school krijgen. Bij de overstap van het basisonderwijs naar het voortgezet (speciaal) onderwijs is nog verbetering mogelijk wat betreft uitleg over welke hulp de leerling op de nieuwe school nodig heeft.

Doelstelling 2: De leerling wordt gehoord
Leerlingen worden steeds meer gehoord en hebben een vast aanspreekpunt op school. Hoewel inspraak van leerlingen bij de invulling van ondersteuning volgens schoolleiders in het basis- en voortgezet onderwijs beter geregeld is dan bij de startmeting, blijft dit een aandachtspunt in het basisonderwijs. Ook de route naar onafhankelijk advies is volgens samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs verbeterd, maar net als scholen en ouders denken zij dat deze route bij leerlingen nog onvoldoende bekend is.

Doelstelling 3: De leraar wordt ondersteund en toegerust
Leraren voelen zich redelijk ondersteund. In het basisonderwijs is dit verbeterd in vergelijking met de startmeting, maar leraren in alle onderwijstypen voelen zich nog steeds belast. Voldoende ondersteunende faciliteiten en begeleiding van leraren blijven daarom aandachtspunten. Het professionaliseringsbeleid in het basisonderwijs is verbeterd, de bereidheid van leraren in het voortgezet onderwijs om verder te leren is daarentegen verminderd. Hoewel er een redelijk positieve houding is ten aanzien van passend onderwijs, is dit in het basisonderwijs verminderd in vergelijking met de startmeting. Leraren worden nog steeds weinig betrokken bij besluitvorming rond passend onderwijs. In het basisonderwijs is meer kennis van beleid rond passend onderwijs dan bij de startmeting, maar over het algemeen zijn beleid en afspraken nog onvoldoende duidelijk. Een stimulerende

schoolcultuur en gezamenlijke verantwoordelijkheid voor passend onderwijs zijn nog niet vanzelfsprekend in het voortgezet onderwijs.

Doelstelling 4: De ouder is gelijkwaardig partner
Informatie over mogelijkheden voor ondersteuning is voor de meeste ouders duidelijk en goed vindbaar. Ouders van leerlingen in het basisonderwijs vinden dat informatie over de eigen school, jeugdhulp en zorg duidelijker en beter vindbaar is dan bij de startmeting. Ouders in alle onderwijstypen voelen zich geholpen en gesteund. Hun inbreng wordt serieus genomen en ouders in het basisonderwijs zijn hier in vergelijking met de startmeting positiever over. Mentoren in het voortgezet onderwijs zijn hierover iets minder positief. Scholen komen wettelijke verplichtingen na en ondersteuningscoördinatoren in het vo zijn hier meer tevreden over dan bij de startmeting.

Doelstelling 5: Er is een dekkend netwerk van voorzieningen in elke regio
Het ondersteuningsaanbod is inzichtelijk en toewijzing is meestal op maat. De informatie en communicatie over het ondersteuningsaanbod van het samenwerkingsverband zijn volgens samenwerkingsverbanden in het primair onderwijs beter dan bij de startmeting. Volgens samenwerkingsverbanden in primair en voortgezet onderwijs en beleidsambtenaren is informatie over het aanbod van jeugdhulp en zorg nog onvoldoende vindbaar voor scholen en ouders. Ook schoolleiders in het (voortgezet) speciaal onderwijs vinden informatie over het aanbod van jeugdhulp en zorg nog onvoldoende vindbaar voor ouders. Samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs verloopt goed en is volgens schoolbesturen in het basisonderwijs verbeterd sinds de startmeting. De aansluiting onderwijs-jeugdhulp blijft om aandacht vragen. Intern begeleiders in het basisonderwijs oordelen positiever over de samenwerking met de gemeente, in tegenstelling tot ondersteuningscoördinatoren in het voortgezet onderwijs. Dat laatste geldt ook voor de samenwerking met jeugdhulp. Volgens beleidsambtenaren van gemeenten is de toegankelijkheid van het aanbod van jeugdhulp en zorg onvoldoende en verminderd sinds de startmeting.

Doelstelling 6: Er is transparantie en verantwoording over ondersteuningsmiddelen
Afspraken over verdeling, doel en inzet van middelen voor passend onderwijs zijn helder. Volgens samenwerkingsverbanden primair onderwijs is dit verbeterd sinds de startmeting. Afspraken over verantwoording worden doorgaans nageleefd. Samenwerkingsverbanden en schoolbesturen primair onderwijs zien verbetering in vergelijking met de startmeting, schoolbesturen voortgezet onderwijs zijn nog niet tevreden. Het is niet vanzelfsprekend dat schoolbesturen elkaar aanspreken op naleving van afspraken en bereikte resultaten. Schoolbesturen primair onderwijs vinden dat dit minder gebeurt in vergelijking met de startmeting. Bij een klein deel van de samenwerkingsverbanden is geen onafhankelijk toezicht op de besteding van middelen geregeld.

Doelstelling 7: Er is een acceptabele administratieve belasting
Leidinggevenden van samenwerkingsverbanden vinden procedures rond ondersteuning eenvoudig en efficiënt. Intern begeleiders en ondersteuningscoördinatoren vinden taken rond passend onderwijs nuttig, over het algemeen niet ingewikkeld maar wel tijdrovend. Leraren in alle onderwijstypen ervaren de registratie en uitvoering van procedures rond ondersteuning als belastend. Volgens leraren in het basis- en voortgezet onderwijs is deze belasting toegenomen ten opzichte van de startmeting.

Enquêteonderzoek onder groot aantal actoren

Bevindingen zijn gebaseerd op ervaringen van leidinggevenden van samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs, gemeenten (beleidsmedewerkers onderwijs/zorg en leerplichtambtenaren), schoolbestuurders, schoolleiders, leraren/mentoren, intern begeleiders/ondersteuningscoördinatoren, personeel met een rol in het bieden van onderwijsondersteuning (bijvoorbeeld begeleiders of consulenten passend onderwijs) in dienst van het samenwerkingsverband en (ouders van) leerlingen met een ondersteuningsbehoefte.

Alle groepen actoren kregen een op maat gemaakte enquête. De respons in het speciaal basisonderwijs was onvoldoende om met voldoende zekerheid uitspraken te kunnen doen.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting		1
1	Inleiding	5
2	De ondersteuningsbehoefte is leidend	8
3	De leerling wordt gehoord	12
4	De leraar wordt ondersteund en toegerust	16
	4.1 Aanvullende informatie	22
5	De ouder is gelijkwaardig partner	26
	5.1 Aanvullende informatie	28
6	Er is een dekkend netwerk in elke regio	30
	6.1 Aanvullende informatie	36
7	Er is transparantie en verantwoording over ondersteuningsmiddelen	37
	7.1 Aanvullende informatie	39
8	Er is acceptabele administratieve belasting	41
Bijlage A	Verantwoording	44

seo • economisch onderzoek

Oberon
onderzoek | advies

1 Inleiding

Het ministerie van OCW heeft samen met het onderwijsveld de 'Verbeteraanpak passend onderwijs 2021-2027' opgesteld. Het doel ervan is de uitvoering van passend onderwijs in en om de scholen te verbeteren. De doelstellingenmonitor brengt de voortgang op de zeven doelstellingen van de verbeteraanpak in beeld.

Toen de Wet passend onderwijs werd ingevoerd, waren er hoge verwachtingen. De invoering en uitwerking van passend onderwijs zijn jarenlang uitgebreid gevolgd en geëvalueerd. Het eindrapport van het door het NKO (destijds het NRO) gefinancierde wetenschappelijke onderzoeksprogramma 'Evaluatie passend onderwijs' liet zien dat niet alle verwachtingen zijn uitgekomen. Zo is de organisatie van extra ondersteuning wel verbeterd, maar positieve gevolgen voor ouders en leraren waren niet goed merkbaar.[1] Effecten op het niveau van de leerling zijn bovendien niet goed meetbaar. Om de uitvoering in en om de school te verbeteren, heeft het ministerie van OCW de 'Verbeteraanpak passend onderwijs 2021-2027' opgesteld. [2] Daarnaast vindt versterking van de randvoorwaarden plaats via bestaande aanpakken, zoals die van het lerarentekort en de werkdruk in het onderwijs. Tevens wordt de weg naar inclusief onderwijs verder vrijgemaakt.

De basis van de verbeteraanpak wordt gevormd door zeven uitgangspunten die de visie op passend onderwijs verscherpen. Deze uitgangspunten, omgezet naar doelstellingen, zijn samen met relevante veldpartijen uit onderwijs en gemeenten opgesteld. De doelstellingen passen in de koers naar inclusief onderwijs.

De zeven doelstellingen zijn als volgt geformuleerd:
1. De ondersteuningsbehoefte is leidend;
2. De leerling wordt gehoord;
3. De leraar wordt ondersteund en toegerust;
4. De ouder is gelijkwaardig partner;
5. Er is een dekkend netwerk van voorzieningen in elke regio;
6. Er is transparantie en verantwoording over ondersteuningsmiddelen;
7. Er is een acceptabele administratieve belasting.

De doelstellingenmonitor is bedoeld om na te gaan hoe het er in het veld voor staat voor wat betreft vooruitgang op de zojuist genoemde doelstellingen. Er zijn drie metingen uitgevoerd. De eerste meting vond plaats in het voorjaar van 2022 en de tweede meting in het najaar van 2023 (met een rapportage in het voorjaar van 2024). Dit rapport bevat de resultaten van de derde en laatste meting in het najaar van 2025, waarbij we tevens significante verschillen (beschreven in de tekst en aangeduid met een pijl omhoog of omlaag ↑/↓ in de tabel) in uitkomsten tussen de derde en de eerste meting in kaart brengen.[3] Een beperking van de monitor is dat het niet mogelijk is om verklaringen te geven voor gevonden resultaten.

---

1 Ledoux, G. & Waslander, S., m.m.v. Eimers, T. (2020). *Evaluatie passend onderwijs. Eindrapport mei 2020*. Amsterdam: Kohnstamm Instituut/Tilburg: TIAS School for Business and Society, Tilburg University/Nijmegen: KBA Nijmegen.

2 *Beleidsnota Evaluatie en verbeteraanpak passend onderwijs.* November 2020. Ministerie van OCW. Kamerbrief *'Verbeteraanpak passend onderwijs en route naar inclusiever onderwijs'*, 4 november 2020.

3 Uiteraard konden we deze verschillen alleen toetsen als de gegevens ook in de eerste meting waren verzameld. Dat gold niet voor actoren in (v)so.

Om de inhoud van de doelstellingenmonitor goed af te stemmen met het veld is bij de ontwikkeling ervan input gevraagd aan de leden van het Impulsoverleg.[4] Voor een zo compleet en representatief mogelijk beeld van de stand van zaken per doelstelling hebben we verschillende betrokkenen bij passend onderwijs - leidinggevenden van samenwerkingsverbanden, ondersteuners die zij in dienst hebben, schoolbesturen, professionals in de school, ouders, leerlingen en leerplicht- en beleidsambtenaren bij gemeenten - gevraagd om een vragenlijst rond de voor hen relevante doelstellingen in te vullen. Zij hebben immers elk een eigen perspectief van waaruit zij passend onderwijs beleven. Bij het uitzetten van de vragenlijsten is ernaar gestreefd het veld zo min mogelijk te belasten. Voor meer informatie over de totstandkoming en afname van de monitor verwijzen we naar de verantwoording die is opgenomen als bijlage bij deze hoofdrapportage.

Leeswijzer

De opbouw van het rapport is als volgt. Hoofdstuk 2 tot en met 8 geven achtereenvolgens de stand van zaken weer rond de zeven doelstellingen van de verbeteraanpak passend onderwijs. Het monitoren van de doelstellingen is gedaan aan de hand van een set indicatoren die de doelstelling dekken. De hoofdstukken beschrijven eerst de set van indicatoren, daarna worden de uitkomsten in tabellen gepresenteerd, gevolgd door een beschrijving van de uitkomsten en de verschillen tussen onderwijstypen en groepen respondenten.

De tabellen in de hoofdstukken kunnen als volgt worden gelezen. De tabellen geven per indicator een schaalscore weer. Deze scores zijn gemiddeldes van de onderliggende deelvragen (items) van de schaal. Bijna alle items zijn uitgevraagd op een 5-puntsschaal, waarbij de uitkomsten met kleuren worden weergegeven (zie Figuur 1.1). Als een score in de onderste helft van de scorerange ligt, oftewel maximaal 3 in Figuur 1.1, heeft die de kleur rood gekregen, een score die daar maximaal een halve punt boven ligt (3-3,5 in Figuur 1.1) heeft de kleur geel. De hogere scores zijn in het groen weergegeven, lichtgroen voor de eerste helft van deze hogere scores (3,5-4,25 in Figuur 1.1) en donkergroen voor de allerhoogste scores (4,25-5 in Figuur 1.1).

Figuur 1.1 Kleuren 5-puntsschaal

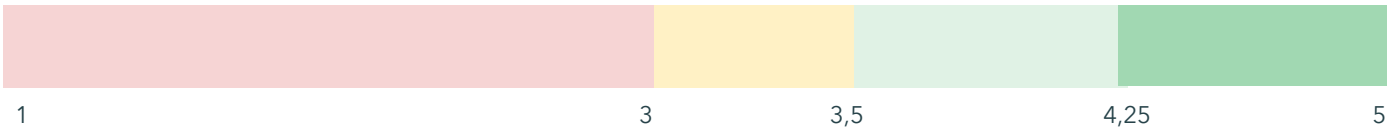

Figuur 1.2 Kleuren 3-puntsschaal

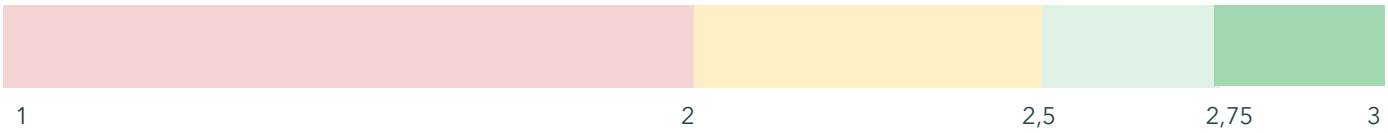

In sommige gevallen zijn de items uitgevraagd op een 3-puntsschaal. Als dit het geval is, staat er achter de betreffende indicator dat het om een 3-puntsschaal gaat (zie Figuur 1.2 voor de kleuren). De schaalscores in de tabellen met een * zijn schalen waarvan de score met een 95 procent betrouwbaarheidsinterval ook meer dan 0,25 kleiner of groter kunnen zijn. De onzekerheid is daarmee wat groter dan bij andere schaalscores, mede omdat respondenten bij schaalscores met een * wat meer verdeeld zijn.

[4] De vertegenwoordigende organisaties in het Impulsoverleg waren destijds (2021/2022): Ingrado, AOB, CNV, LBBO/FVO, NVS-NVL, Onderwijsconsulenten, Ouders & Onderwijs, Balans, Ieder(in), Netwerk LPO, Sectorraad SWV VO, LAKS, PO-Raad, VO-raad, Steunpunt Passend Onderwijs, AVS, Sectorraad GO, VNG, Inspectie van het Onderwijs, ministerie van VWS Directie Jeugd, JongPIT, VIVIS/Siméa, Sectorraad Praktijkonderwijs, Defence for Children, LBVSO.

In Bijlage A van deze hoofdrapportage is de verantwoording van het onderzoek opgenomen. Daarnaast is er een apart tabellenboek bij deze hoofdrapportage dat geraadpleegd kan worden om meer achtergrondinformatie over de resultaten te verkrijgen. In de tabellen in Bijlage B van het tabellenboek zijn per doelstelling en onderwijstype de schalen met alle onderliggende items getoond. Uit deze tabellen kunnen de uitkomsten per onderliggend item van een schaal en de gemiddelde schaalscore worden afgelezen. Ze maken ook duidelijk met welke items een indicator is gemeten. De uitkomsten van aanvullende vragen die gesteld zijn, staan in Bijlage C van het tabellenboek. Hierbij gaat het om feitelijke vragen voor verschillende respondentgroepen (zoals verschillende achtergrondvragen) en aanvullende vragen die gesteld zijn aan leerplichtambtenaren.

2 De ondersteuningsbehoefte is leidend

De meeste scholen bieden passende ondersteuning. Scholen overleggen hierover met ouders en leerlingen. Bij een overstap naar een andere school zijn ouders en leerlingen over het algemeen tevreden over de hulp die ze op de nieuwe school krijgen. Bij de overstap van het basisonderwijs naar het voortgezet (speciaal) onderwijs is nog verbetering mogelijk wat betreft uitleg over welke hulp de leerling op de nieuwe school nodig heeft.

Om deze doelstelling te monitoren zijn de volgende drie indicatoren opgesteld:

Indicator 1: Overleg over ondersteuning
Dit betekent dat scholen ondersteuning afstemmen met ouders en leerlingen. Intern begeleiders en ondersteuningscoördinatoren vragen aan ouders en leerlingen wat zij belangrijk vinden in de ondersteuning en koppelen aan hen terug wat zij met deze inbreng hebben gedaan. Ook gaan scholen na of de geboden ondersteuning werkt en, indien dat onvoldoende het geval is, passen zij de ondersteuning aan.

Indicator 2: Ondersteuning naar behoefte
Dit houdt in dat de ondersteuningsbehoefte van de leerling bepalend is voor de ondersteuningsvorm. Ondersteuningsmiddelen worden flexibel ingezet en het lukt scholen om onderwijskundige ondersteuning en ondersteuning vanuit zorg/hulp goed te combineren. Scholen bieden passende ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben en ouders en leerlingen zijn tevreden over de geboden ondersteuning.

Indicator 3: Overdracht bij overgang naar andere school
In situaties waarin een leerling met een ondersteuningsbehoefte van school wisselt (bijvoorbeeld van regulier naar speciaal), of de overstap maakt van basis- naar voortgezet onderwijs, zorgt de school voor goede communicatie met de leerling, ouders en ontvangende school. Scholen informeren de ontvangende school over wat de leerling nodig heeft en wat er aan ondersteuning is geboden. De ontvangende school voert een persoonlijk gesprek met ouders en leerling. Ouders en leerlingen zijn tevreden over hoe de schoolwisseling of overstap is verlopen.

Onderstaande tabellen geven de uitkomsten weer van intern begeleiders in basisonderwijs (bao) en (voortgezet) speciaal onderwijs ((v)so), ondersteuningscoördinatoren in voortgezet onderwijs (vo), ouders van leerlingen met een ondersteuningsbehoefte en van leerlingen in vo en (v)so met een ondersteuningsbehoefte.

Tabel 2.1 Doelstelling 1: De ondersteuningsbehoefte is leidend (bao)

(Sub)indicatoren	Ib'ers	Ouders
Indicator 1: Overleg over ondersteuning		
School overlegt ondersteuning met ouders	4,4	4,0 ↑
School overlegt ondersteuning met kind	3,8	
Indicator 2: Ondersteuning naar behoefte		
School biedt ondersteuning op maat/naar behoefte	3,9	4,0 ↑

Tevredenheid ondersteuning		4,0
Indicator 3: Overdracht bij overgang naar andere school		
Overdracht ondersteuning gegevens bij schoolwisseling	4,9	3,5*
Tevredenheid overdracht bij schoolwisseling		3,8*

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5)

↑/↓ Dit getal ligt significant hoger/lager dan bij de startmeting

Bron: Vragenlijst intern begeleiders, ouders en leerlingen

Tabel 2.2 Doelstelling 1: De ondersteuningsbehoefte is leidend (vo)

(Sub)indicatoren	Oco's	Ouders	Leerlingen
Indicator 1: Overleg over ondersteuning			
School overlegt ondersteuning met ouders	4,6	3,8*	
School overlegt ondersteuning met kind	4,6		3,5*
Indicator 2: Ondersteuning naar behoefte			
School biedt ondersteuning op maat/naar behoefte	4,0	3,6*	3,8
Tevredenheid ondersteuning		3,9*	3,7*
Indicator 3: Overdracht bij overgang naar andere school			
Overdracht ondersteuning gegevens bij schoolwisseling	4,7		
Tevredenheid overdracht bij schoolwisseling			
Overdracht gegevens bij overgang po-vo		3,5*	
Tevredenheid overdracht bij overgang po-vo		3,8*	3,4*

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5)

↑/↓ Dit getal ligt significant hoger/lager dan bij de startmeting

Bron: Vragenlijst ondersteuningscoördinatoren, ouders en leerlingen

Tabel 2.3 Doelstelling 1: De ondersteuningsbehoefte is leidend ((v)so)

(Sub)indicatoren	Ib'ers	Ouders	Leerlingen
Indicator 1: Overleg over ondersteuning			
School overlegt ondersteuning met ouders	4,7	4,2	
School overlegt ondersteuning met kind	3,9*		3,8*
Indicator 2: Ondersteuning naar behoefte			
School biedt ondersteuning op maat/naar behoefte	4,3	4,0	4,3*
Tevredenheid ondersteuning			4,3*
Indicator 3: Overdracht bij overgang naar andere school			
Overdracht ondersteuning gegevens bij schoolwisseling	4,8	3,5*	
Tevredenheid overdracht bij schoolwisseling		4,1	
Overdracht gegevens bij overgang po-vo		3,5*	
Tevredenheid overdracht bij overgang po-vo		3,7*	3,8*

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5)

Bron: Vragenlijst intern begeleiders, ouders en leerlingen

Meestal overleg over ondersteuning
Volgens intern begeleiders in bao en (v)so en ondersteuningscoördinatoren vo vindt overleg plaats tussen de school en de ouders over keuzes rondom de ondersteuning van de leerling. Scholen vragen aan ouders wat zij belangrijk vinden in de ondersteuning van hun kind en passen de ondersteuning indien nodig aan in overleg met ouders.

Ouders in alle onderwijstypen ervaren dit over het algemeen ook zo. Nadere analyse laat zien dat ouders in bao aangeven dat dit punt verbeterd is ten opzichte van de startmeting. Inzoomend op de onderliggende items blijkt dat een deel van de ouders in het vo wenst dat de school vaker met hen bespreekt of de hulp voor hun kind voldoende is of dat er iets veranderd moet worden (Bijlage B, Tabel B.1, B.2 en B.3).

Met name in het vo voeren scholen soortgelijke gesprekken standaard met leerlingen, in het po en (v)so gebeurt dit doorgaans ook. Leerlingen in het vo herkennen dit overwegend, al geeft een deel van deze leerlingen aan dat de school niet met hen heeft besproken waarom de hulp nodig is en bespreekt de school niet met hen of de hulp voldoende is of dat er iets veranderd moet worden (Bijlage B, Tabel B.2).

Meestal ondersteuning naar behoefte
Het lukt over het algemeen op school om passende ondersteuning te bieden volgens intern begeleiders in bao en (v)so en ondersteuningscoördinatoren vo. Onderwijsbehoeften van een leerling worden omgezet in een passend ondersteuningsaanbod en onderwijsmiddelen worden flexibel ingezet (Bijlage B, Tabel B.1, B.2 en B.3).

Ouders ervaren dit doorgaans ook zo. Een deel van de ouders in het vo vindt dat de hulp die hun kind krijgt niet past bij wat zij zelf belangrijk vinden en zouden, net als in eerdere metingen, nog wat meer ondersteuning voor hun kind wensen. Nadere analyse laat zien dat ouders in het bao dit verbeterd vinden in vergelijking met de startmeting. Over het algemeen zijn ouders tevreden over de geboden ondersteuning (Bijlage B, Tabel B.1, B.2 en B.3).

Leerlingen in het vo en (v)so ervaren gemiddeld genomen dat de ondersteuning past bij hun behoefte. Met name leerlingen in het (v)so zijn (zeer) tevreden over de hulp die ze op school krijgen (Bijlage B, Tabel B.2 en B.3).

Uit aanvullende vragen aan leerplichtambtenaren – waarvan de uitkomsten niet in bovenstaande tabellen zijn opgenomen maar te vinden zijn in Bijlage C – blijkt dat ruim de helft van hen van mening is dat leerlingen ondersteuning op maat krijgen, passend bij de ondersteuningsbehoefte. Ongeveer een derde van deze respondentgroep geeft aan dat dit enigszins het geval is. Een klein deel vindt dit niet of nauwelijks het geval (Tabel C.13).

Overdracht bij overgang naar andere school doorgaans op orde
Als een leerling wisselt van school of overstapt van basis- naar voortgezet onderwijs is er volgens intern begeleiders bao en (v)so en onderwijscoördinatoren vo nagenoeg altijd overleg met ouders over de overdracht van het dossier. Ook is er met de ontvangende school contact over de ondersteuning die de leerling kreeg en nodig heeft en krijgt de ontvangende school tips over hoe met het kind om te gaan (Bijlage B, Tabel B.1, B.2 en B.3).

Ouders in het bao, vo en (v)so zijn over het algemeen redelijk tevreden over de overdracht bij een schoolwisseling. Uit de analyse van onderliggende items blijkt dat ouders in alle onderwijstypen vinden dat het meegeven van advies door de vorige school over hoe om te gaan met hun kind beter kan. Ook is er niet altijd een persoonlijk gesprek tussen beide scholen om informatie over het kind door te nemen (Bijlage B, Tabel B.1, B.2 en B.3). Verder geven ouders in het vo aan dat er nog verbetering mogelijk is in de manier waarop informatie over hun kind en wat hun

kind nodig heeft is overgedragen van po naar vo. Daarnaast is een deel van de ouders in het (v)so ontevreden over de communicatie tussen de basisschool en de school voor voortgezet onderwijs.

Leerlingen die van het basisonderwijs overgestapt zijn naar het voortgezet (speciaal) onderwijs zijn over het algemeen tevreden over hoe hun overstap is gegaan. Wel zien leerlingen die de overstap hebben gemaakt van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs verschillende verbeterpunten wat betreft de overdracht bij de overgang. Uit de onderliggende items blijkt dat zowel de leerling zelf als de basisschool niet altijd aan de nieuwe school goed kan uitleggen welke hulp de leerling nodig heeft (dit geldt voor zowel (v)so- als vo-leerlingen). Aanvullend geeft een deel van de vo-leerlingen aan dat de school waar ze nu op zitten, niet goed heeft uitgelegd wat voor hulp ze zouden krijgen (Bijlage B, Tabel B.2 en B.3).

3 De leerling wordt gehoord

Hoewel inspraak van leerlingen bij de invulling van ondersteuning volgens schoolleiders in het basis- en voortgezet onderwijs beter geregeld is dan bij de startmeting, blijft dit een aandachtspunt in het basisonderwijs. Ook de route naar onafhankelijk advies is volgens samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs verbeterd, maar net als scholen en ouders denken zij dat deze route bij leerlingen nog onvoldoende bekend is. Wel hebben leerlingen een vast aanspreekpunt op school.

Om deze doelstelling te monitoren zijn de volgende drie indicatoren opgesteld:

Indicator 1: Leerling wordt gehoord/heeft inbreng
Als er overleg over leerlingen is waar het samenwerkingsverband zelf bij betrokken is (bijvoorbeeld een zorgtafel) en bij beslissingen over toelating tot speciaal (basis)onderwijs, zorgt het samenwerkingsverband ervoor dat de leerling gehoord wordt. Ook vraagt het samenwerkingsverband naar wensen van de leerling bij geschillen of bemiddeling inzake passend aanbod/plaatsing. Scholen geven leerlingen die ondersteuning nodig hebben inspraak in de vormgeving daarvan. Ook koppelen scholen terug aan leerlingen wat zij gedaan hebben met de inbreng. Ouders merken dat er op school met hun kind besproken wordt waarom het hulp krijgt en wat voor hulp het krijgt. Als de hulp niet goed werkt, bespreekt de leraar of mentor dat met hun kind.

Indicator 2: Vast aanspreekpunt voor leerling
Leerlingen en ouders weten bij wie ze op school terechtkunnen met vragen over of problemen met ondersteuning. Leerlingen hebben een vaste contactpersoon binnen de school die er onder andere voor zorgt dat alle leraren waar de leerling mee te maken heeft, geïnformeerd zijn over belangrijke zaken rond de begeleiding. Bij een eventuele wisseling van contactpersoon zorgt de school voor een goede overdracht en borging van de ondersteuning.

Indicator 3: Route naar onafhankelijk advies duidelijk
Het samenwerkingsverband heeft een informatiepunt waar leerlingen onafhankelijk van de scholen met vragen of voor hulp/advies terechtkunnen. De indicator houdt ook in dat leerlingen hiervan op de hoogte zijn doordat scholen en samenwerkingsverbanden hen wijzen op de mogelijkheid onafhankelijke informatie in te winnen. Ook voor scholen en ouders is duidelijk waar zij kinderen die informatie en advies nodig hebben naar kunnen verwijzen.

Onderstaande tabellen geven de uitkomsten weer van leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo, schoolleiders bao, vo en (v)so, ouders van leerlingen met een ondersteuningsbehoefte en leerlingen met een ondersteuningsbehoefte.

Tabel 3.1 Doelstelling 2: De leerling wordt gehoord (bao)

(Sub)indicatoren	Swv's	School-leiders	Ouders
Indicator 1: Leerling wordt gehoord/heeft inbreng	3,0*	3,3 ↑	3,9
Indicator 2: Vast aanspreekpunt voor leerling		4,2	4,4
Indicator 3: Route naar onafhankelijk advies duidelijk	3,1* ↑	2,8*	3,3*

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5)

↑/↓ Dit getal ligt significant hoger/lager dan bij de startmeting

Bron: Vragenlijst samenwerkingsverbanden, schoolleiders, ouders en leerlingen

Tabel 3.2 Doelstelling 2: De leerling wordt gehoord (vo)

(Sub)indicatoren	Swv's	School-leiders	Ouders	Leerlingen
Indicator 1: Leerling wordt gehoord/heeft inbreng	3,9*	3,6 ↑	4,0*	3,7*
Indicator 2: Vast aanspreekpunt voor leerling		4,6	4,2*	4,3*
Indicator 3: Route naar onafhankelijk advies duidelijk	3,4* ↑	2,9*	3,4*	

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5)

↑/↓ Dit getal ligt significant hoger/lager dan bij de startmeting

Bron: Vragenlijst samenwerkingsverbanden, schoolleiders, ouders en leerlingen

Tabel 3.3 Doelstelling 2: De leerling wordt gehoord ((v)so)

(Sub)indicatoren	School-leiders	Ouders	Leerlingen
Indicator 1: Leerling wordt gehoord/heeft inbreng	3,6	4,2	4,2*
Indicator 2: Vast aanspreekpunt voor leerling	4,2	4,5	4,5*
Indicator 3: Route naar onafhankelijk advies duidelijk	2,8*	3,1*	

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5)

Bron: Vragenlijst schoolleiders, ouders en leerlingen

Leerlingen worden steeds meer gehoord, maar dit blijft een aandachtspunt

Leidinggevenden van samenwerkingsverbanden vo geven aan dat binnen het samenwerkingsverband doorgaans naar de wensen van leerlingen gevraagd wordt (Bijlage B, Tabel B.5). In het po is de inbreng van leerlingen op het gebied van ondersteuning nog niet gangbaar, aldus leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po. Nadere analyse van onderliggende items laat zien dat dit laatste zowel geldt voor overleg waar het samenwerkingsverband zelf bij betrokken is (bijvoorbeeld zorgtafels) als bij geschillen of bemiddeling over passende plaatsing en aanbod. Ook bij toelating tot speciaal (basis)onderwijs wordt de leerling vaak niet gehoord (Bijlage B, Tabel B.4). Dit beeld is vergelijkbaar met dat van vorige metingen.

Schoolleiders in po en vo geven aan dat zaken rond inspraak van leerlingen bij de invulling van de ondersteuning beter geregeld zijn ten opzichte van de startmeting; schoolleiders in het (v)so zijn hier redelijk tevreden over. Toch blijft dit, met name in het po, een aandachtspunt (Bijlage B, Tabel B.4, B.5 en B.6).

Ouders zijn over het algemeen positief over de mate waarin hun kind gehoord wordt/inbreng heeft. Met name in het vo en (v)so vinden ouders dat op school goed met hun kind besproken wordt wat voor hulp het krijgt en waarom. Ook leerlingen in het vo en (v)so zijn redelijk positief als het gaat om hun eigen inbreng. Echter vindt een deel van

de leerlingen in het vo dat de school nog niet voldoende met hun mening over hulp doet (Bijlage B, Tabel B.4, B.5 en B.6).

Uit aanvullende vragen die gesteld zijn aan leerplichtambtenaren (zie Bijlage C, Tabel C.13) blijkt dat ongeveer de helft van hen vindt dat de leerlingen door het samenwerkingsverband gehoord worden bij het zoeken naar een passend aanbod (een zesde vindt dit enigszins het geval, een achtste geeft aan dat dit niet of nauwelijks het geval is en een vijfde kan hier niet over oordelen).

Vast aanspreekpunt voor leerlingen binnen school is goed geregeld
Bijna alle scholen in bao, vo en (v)so hebben een vast aanspreekpunt voor de leerling. De meeste ouders zijn hiervan op de hoogte en weten zelf ook bij wie ze op school moeten zijn als er iets speelt rond de hulp aan hun kind. Dit blijkt ook uit de antwoorden van leerlingen in het vo en (v)so zelf. Schoolleiders in bao, vo, en (v)so geven aan dat bij wisseling van contactpersoon, bijvoorbeeld bij overgang naar een andere groep, bouw of afdeling, de school voor een goede overdracht en borging van de ondersteuning zorgt (Bijlage B, Tabel B.4, B.5 en B.6).

Route naar onafhankelijk advies nog steeds onduidelijk
Nagenoeg alle samenwerkingsverbanden hebben een onafhankelijk ouder- en jeugdinformatiepunt ingericht (zie Figuur 3.1 en Bijlage C).

Figuur 3.1 Bijna alle samenwerkingsverbanden voorzien in een onafhankelijk ouder- en jeugdinformatiepunt

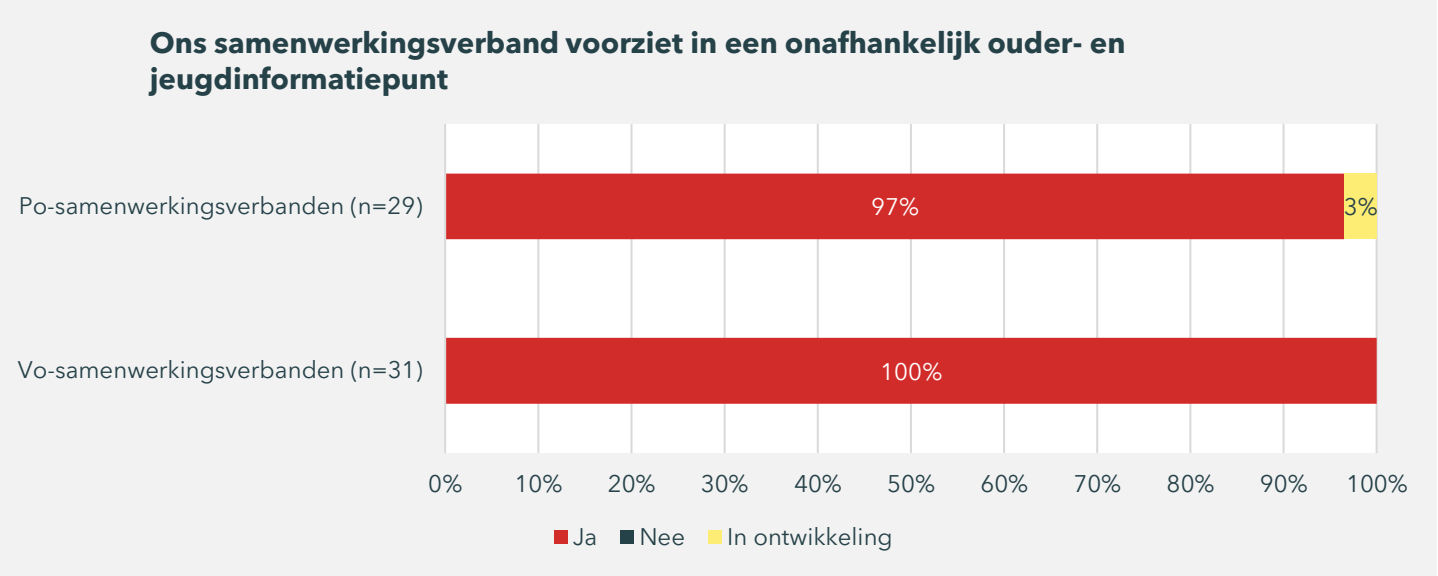

Bron: Vragenlijst samenwerkingsverbanden po en vo

Toch hebben de meeste samenwerkingsverbanden po en vo de route naar onafhankelijk advies naar eigen zeggen nog niet helemaal geregeld, al is dit volgens hen wel verbeterd ten opzichte van de startmeting. Inzoomend op de onderliggende items zien we dat een deel van de leidinggevenden van de samenwerkingsverbanden po en vo niet actief bekend heeft gemaakt dat leerlingen zich voor vragen of advies kunnen wenden tot het samenwerkingsverband. Daarnaast denkt een meerderheid van de leidinggevenden dat leerlingen hen niet weten te vinden als ze informatie of onafhankelijk advies nodig hebben (Bijlage B, Tabel B.4 en B.5).

Ook schoolleiders van alle onderwijstypen denken dat de route naar onafhankelijk advies onvoldoende duidelijk is. Net als in eerdere metingen geven zij aan dat er nog niet overal een informatiepunt is en dat het voor hen niet duidelijk is naar wie een leerling verwezen kan worden bij het samenwerkingsverband als de leerling behoefte heeft aan onafhankelijke informatie. Schoolleiders wijzen leerlingen (mogelijk daarom) niet op de mogelijkheid van onafhankelijk advies (Bijlage B., Tabel B.4, B.5 en B.6).

Het merendeel van de ouders van leerlingen in het bao, vo en (v)so, geeft aan niet te weten of er een onafhankelijk informatiepunt binnen het samenwerkingsverband is waar kinderen zelf met vragen terechtkunnen. Ook legt de school niet altijd aan ouders uit waar hun kind, zo nodig, onafhankelijk advies kan krijgen (Bijlage B., Tabel B.4, B.5 en B.6).

4 De leraar wordt ondersteund en toegerust

Voldoende ondersteunende faciliteiten en begeleiding van leraren blijven aandachtspunten. Het gevoel van belasting is groot. In het basisonderwijs is meer kennis van beleid rond passend onderwijs dan bij de startmeting, maar over het algemeen zijn beleid en afspraken nog onvoldoende duidelijk. Dat laatste geldt ook voor het voortgezet onderwijs. Een stimulerende schoolcultuur en gezamenlijke verantwoordelijkheid voor passend onderwijs zijn daar nog niet vanzelfsprekend.

Om deze doelstelling te monitoren zijn de volgende zeven indicatoren opgesteld:

Indicator 1: Ondersteuningsvormen
Er is vanuit het samenwerkingsverband en vanuit het schoolbestuur goede en voldoende ondersteuning voor scholen beschikbaar, waaronder diagnostische ondersteuning, ondersteuning voor leraren bij het onderwijs aan leerlingen met ondersteuningsbehoeften en bovenschoolse voorzieningen. Ook zijn er in voldoende mate programma's of methodieken beschikbaar voor preventie en aanpak van problemen van leerlingen, zoals gedragsproblemen, dyslexie en faalangst. Tot slot beschikken intern begeleiders en ondersteuningscoördinatoren over voldoende tijd en deskundigheid om leraren te adviseren en ondersteunen.

Indicator 2: Deskundigheid leraren
Deze indicator houdt in dat leraren over voldoende vaardigheden beschikken om les te geven aan leerlingen met ondersteuningsbehoeften (bijv. in het signaleren van ondersteuningsbehoeften, omgaan met ouders en planmatig werken). Ook valt hieronder dat leraren bereid zijn om zich hierin verder te professionaliseren. Professionalisering wordt systematisch aangepakt en sluit aan bij de basis- en extra ondersteuning zoals beschreven in de schoolgids en het integraal personeelsbeleid.

Indicator 3: Leraar voelt zich ondersteund
Dit betekent dat leraren zich ondersteund voelen door de intern begeleider of ondersteuningscoördinator bij het omgaan met leerlingen met ondersteuningsbehoeften en door het team wat betreft de inhoud van het onderwijs. Leraren ervaren het lesgeven aan leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften als weinig belastend.

Indicator 4: Attitude
Dit betekent dat het team een positieve houding heeft tegenover passend onderwijs. Het gaat er dan bijvoorbeeld om dat er sprake is van een gevoel van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor leerlingen met ondersteuningsbehoeften en dat er gestreefd wordt naar zo min mogelijk verwijzingen naar het speciaal onderwijs. Daarnaast zijn leraren bereid om met elkaar te bespreken wat ze moeilijk vinden in het lesgeven aan leerlingen met ondersteuningsbehoeften en vragen ze collega's om hulp en advies. Verder hebben leraren vertrouwen in hun vermogen om passend onderwijs te bieden.

Indicator 5: Betrokkenheid leraren
Onderdeel van de toerusting en ondersteuning van leraren is ook dat leraren zeggenschap ervaren over de ondersteuning aan leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. Hiervoor is kennis van het beleid wat betreft passend onderwijs nodig en moeten leraren ruimte krijgen om op schoolniveau mee te beslissen over het beleid.

Indicator 6: Afspraken en duidelijkheid
Deze indicator houdt in dat leraren de afspraken over basisondersteuning die in het samenwerkingsverband zijn gemaakt kennen, ze weten wat er van hen verwacht wordt wat betreft het bieden van basisondersteuning, voor hen duidelijk is wat tot de basisondersteuning en wat tot extra ondersteuning behoort, ze weten hoe ze externe hulp kunnen inschakelen en dat afspraken, criteria en procedures regelmatig onder hun aandacht worden gebracht.

Indicator 7: Cultuur/structuur schoolniveau
De schoolleider stimuleert een professionele cultuur als het gaat om passend onderwijs en passend onderwijs wordt ervaren als een teamverantwoordelijkheid.

Onderstaande tabellen geven de uitkomsten weer van ondersteuners in dienst van het samenwerkingsverband, schoolleiders, intern begeleiders/ondersteuningscoördinatoren en leraren/(groeps)mentoren in het basis- en voortgezet (speciaal) onderwijs.

Tabel 4.1 Doelstelling 3: De leraar wordt ondersteund en toegerust (bao)

(Sub)indicatoren	Onder-steuners	School-leiders	Ib'ers	Leraren
Indicator 1: Ondersteuningsvormen				
Tevredenheid over aanbod & faciliteiten vanuit swv		3,5		
Tevredenheid over aanbod & faciliteiten vanuit bestuur		3,7		
Hoeveelheid programma's/methodieken op school			3,4	
Tijd voor begeleiding leraren door ib'er			3,1	
Deskundigheid bij ib'er voor begeleiding leraren			3,7	
Indicator 2: Deskundigheid leraren				
Oordeel leerbereidheid leraren	3,6			
Oordeel vaardigheid leraren	3,6			
Systematisch beleid professionalisering		4,2 ↑		
Tevredenheid professionalisering		3,8 ↑		
Pedagogische/didactische vaardigheden leraren (3-puntsschaal)			2,5	
Professionaliseringsbereidheid passend onderwijs leraren (3-puntsschaal)			2,4	
Vaardigheid leraren in omgang met ouders (3-puntsschaal)			2,8	
Indicator 3: Voelt leraar zich ondersteund?				
Oordeel ondersteuning door ib'er wat betreft leerlingen				4,2 ↑
Oordeel ondersteuning in team wat betreft inhoud/lesgeven				3,8
*Gevoel van belasting***				2,7
Indicator 4: Attitude				
Houding tegenover passend onderwijs			3,8 ↓	

Oordeel leerbereidheid leraren algemeen (3-puntsschaal)			2,6	
Vertrouwen in eigen kunnen passend onderwijs				3,4
Indicator 5: Betrokkenheid leraren				
Leraren beslissen mee over beleid passend onderwijs		3,4		3,0
Kennis van beleid passend onderwijs in school/bestuur/swv				3,3 ↑
Indicator 6: Afspraken en duidelijkheid				
Beleid/afspraken duidelijk voor leraren	3,6		3,3	3,3
Indicator 7: Cultuur/structuur schoolniveau				
Schoolleiding stimulerend				3,9
Teamverantwoordelijkheid				3,9

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5)

** Een hoge score geeft aan dat er weinig gevoel van belasting is

↑/↓ Dit getal ligt significant hoger/lager dan bij de startmeting

Bron: Vragenlijst ondersteuners, schoolleiders, intern begeleiders en leraren

Tabel 4.2 Doelstelling 3: De leraar wordt ondersteund en toegerust (vo)

(Sub)indicatoren	Onder-steuners	School-leiders	Oco's	Men-toren
Indicator 1: Ondersteuningsvormen				
Tevredenheid over aanbod & faciliteiten vanuit swv		2,9 ↓		
Tevredenheid over aanbod & faciliteiten vanuit bestuur		3,1		
Hoeveelheid programma's/methodieken op school			3,4*	
Tijd voor begeleiding leraren door oco			3,1*	
Deskundigheid bij oco voor begeleiding leraren			4,0	
Indicator 2: Deskundigheid leraren				
Oordeel leerbereidheid leraren	3,3 ↓			
Oordeel vaardigheid leraren	3,2			
Systematisch beleid professionalisering		3,8		
Tevredenheid professionalisering		3,4		
Pedagogische/didactische vaardigheden leraren (3-puntsschaal)			2,2	
Professionaliseringsbereidheid passend onderwijs leraren (3-puntsschaal)			2,1	
Vaardigheid leraren in omgang met ouders (3-puntsschaal)			2,6	
Indicator 3: Voelt leraar zich ondersteund?				
Oordeel ondersteuning door oco wat betreft leerlingen				3,4
*Gevoel van belasting***				2,2*
Indicator 4: Attitude				
Houding tegenover passend onderwijs			3,9	
Oordeel leerbereidheid leraren algemeen (3-puntsschaal)			2,3	
Vertrouwen in eigen kunnen passend onderwijs				3,3

Indicator 5: Betrokkenheid leraren				
Leraren beslissen mee over beleid passend onderwijs		3,0		2,4
Kennis van beleid passend onderwijs in school/bestuur/swv				2,7
Indicator 6: Afspraken en duidelijkheid				
Beleid/afspraken duidelijk voor leraren	3,2		3,2	2,7
Indicator 7: Cultuur/structuur schoolniveau				
Schoolleiding stimulerend				3,3
Teamverantwoordelijkheid				3,1

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5)

** Een hoge score geeft aan dat er weinig gevoel van belasting is

↑/↓ Dit getal ligt significant hoger/lager dan bij de startmeting

Bron: Vragenlijst ondersteuners, schoolleiders, ondersteuningscoördinatoren en mentoren

Tabel 4.3 Doelstelling 3: De leraar wordt ondersteund en toegerust ((v)so)

(Sub)indicatoren	School-leiders	Ib'ers	Groeps-mentoren
Indicator 1: Ondersteuningsvormen			
Tevredenheid over aanbod & faciliteiten vanuit swv	2,9*		
Tevredenheid over aanbod & faciliteiten vanuit bestuur	3,7*		
Hoeveelheid programma's/methodieken op school		3,4*	
Tijd voor begeleiding leraren door ib'er		3,4*	
Deskundigheid bij ib'er voor begeleiding leraren		3,9*	
Indicator 2: Deskundigheid leraren			
Oordeel leerbereidheid leraren			
Oordeel vaardigheid leraren			
Systematisch beleid professionalisering	4,1		
Tevredenheid professionalisering	3,7		
Pedagogische/didactische vaardigheden leraren (3-puntsschaal)		2,8	
Professionaliseringsbereidheid passend onderwijs leraren (3-puntsschaal)		2,6	
Vaardigheid leraren in omgang met ouders (3-puntsschaal)		2,8	
Indicator 3: Voelt leraar zich ondersteund?			
Oordeel ondersteuning door ib'er wat betreft leerlingen			3,5*
Indicator 4: Attitude			
Houding tegenover passend onderwijs		4,2	
Oordeel leerbereidheid leraren algemeen (3-puntsschaal)		2,7	
Vertrouwen in eigen kunnen passend onderwijs			4,1
Indicator 5: Betrokkenheid leraren			
Leraren beslissen mee over beleid passend onderwijs	3,4		2,8*
Kennis van beleid passend onderwijs in school/bestuur/swv			3,1*
Indicator 7: Cultuur/structuur schoolniveau			
Schoolleiding stimulerend			3,6*

Teamverantwoordelijkheid			3,8*

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5)

Bron: Vragenlijst schoolleiders, intern begeleiders en groepsmentoren

Voldoende ondersteunende faciliteiten en begeleiding blijft punt van aandacht

Schoolleiders in vo en (v)so, intern begeleiders en ondersteuningscoördinatoren in bao, vo en (v)so geven aan dat het aanbod en de faciliteiten vanuit het samenwerkingsverband, de hoeveelheid programma's en methodieken op school en de tijd die intern begeleiders en ondersteuningscoördinatoren hebben voor begeleiding van leraren nog niet voldoende zijn. Net als in eerdere metingen blijkt uit analyse van de onderliggende items over het aanbod en de faciliteiten vanuit het samenwerkingsverband dat er onvoldoende bovenschoolse voorzieningen zijn voor leerlingen in alle onderwijstypen. Aanvullend hierop geven schoolleiders in vo en (v)so aan dat het samenwerkingsverband te weinig goede diagnostische ondersteuning biedt op het gebied van leerlingenzorg, onvoldoende middelen beschikbaar stelt om de school te voorzien in ondersteuning van leraren en leerlingen en te weinig goede ondersteuning voor leraren bij onderwijs aan leerlingen met ondersteuningsbehoeften aanbiedt. Nadere analyse laat zien dat schoolleiders in het vo minder tevreden zijn over het aanbod en de faciliteiten vanuit het samenwerkingsverband in vergelijking met de startmeting (Bijlage B, Tabel B.7, B.8 en B.9).

Inzoomend op de items over programma's en methodieken blijkt dat in alle onderwijstypen vooral methodieken die zich richten op dyscalculie in beperkte mate aanwezig zijn. Daarbij is in het bao en (v)so faalangsttraining onvoldoende beschikbaar. Aanvullend zijn in het (v)so programma's en materialen voor hoogbegaafde leerlingen en methodieken die zich richten op dyslexie in mindere mate beschikbaar (Bijlage B, Tabel B.7, B.8 en B.9).

Over de beschikbare ondersteuning vanuit het schoolbestuur zijn schoolleiders in bao en (v)so redelijk positief, schoolleiders in vo zijn hier nog niet tevreden over. Schoolleiders in alle onderwijstypen vinden dat er onvoldoende bovenschoolse voorzieningen voor leerlingen beschikbaar zijn (Bijlage B, Tabel B.7, B.8 en B.9).

Intern begeleiders (bao en (v)so) en ondersteuningscoördinatoren vo voelen zich over het algemeen voldoende deskundig om leraren te ondersteunen bij het omgaan met leerlingen met ondersteuningsbehoeften, al geldt dit voor hen niet altijd als het gaat om het bieden van begeleiding bij het omgaan van leerlingen met kenmerken van hoogbegaafdheid.

Vaardigheden en professionaliseringsbereidheid van leraren in vo vragen aandacht

Intern begeleiders in het bao en (v)so, ondersteuners vanuit de samenwerkingsverbanden po en schoolleiders in bao en (v)so zijn redelijk positief over de vaardigheden van leraren en hun bereidheid om zich te professionaliseren. Daarentegen vraagt de bereidheid van leraren in vo om verder te leren volgens de ondersteuners vanuit de samenwerkingsverbanden vo nog enige aandacht. Nadere analyse laat zien dat zij dit verminderd vinden ten opzichte van de startmeting. Inzoomend op de onderliggende items blijkt dat volgens hen leraren in mindere mate bereid zijn om de eigen deskundigheid uit te breiden en samen met collega's te leren over lesgeven aan leerlingen met ondersteuningsbehoeften. Ondersteuningscoördinatoren in het vo herkennen dat de professionaliseringsbereidheid van leraren in het vo nog verbeterd kan worden en ook intern begeleiders in het bao zien hier nog enige ruimte voor verbetering. Daarnaast geven ondersteuningscoördinatoren vo aan dat de pedagogische en didactische vaardigheden van leraren om verdere professionalisering vragen, bijvoorbeeld als het gaat om het adequaat opstellen van een plan van aanpak voor ondersteuning en dit plan van aanpak bijstellen. In vergelijking met de startmeting zien schoolleiders in bao verbetering in het beleid rond professionalisering passend onderwijs op de eigen school. Schoolleiders in alle onderwijstypen zijn echter nog niet tevreden over de

professionalisering van leraren als het gaat om de rol die het samenwerkingsverband hierbij kan spelen (Bijlage B, Tabel B.7, B.8 en B.9).

Leraren voelen zich redelijk ondersteund, maar gevoel van belasting blijft
Leraren in bao en mentoren (v)so voelen zich in redelijke mate ondersteund door de intern begeleider wat betreft het omgaan met leerlingen. Nadere analyse laat zien dat leraren in bao dit sterker ervaren dan in de startmeting. Daarnaast voelen leraren in bao zich redelijk goed ondersteund binnen het schoolteam wat betreft inhoud/lesgeven. Voor mentoren in het vo geldt dat zij nog ruimte voor verbetering zien in de ondersteuning door de ondersteuningscoördinator. Analyse van onderliggende items laat zien dat dit gaat om adviezen van de ondersteuningscoördinatoren over het lesgeven aan leerlingen met leerproblemen of hoogbegaafde leerlingen. Ook zijn mentoren in het vo niet altijd tevreden over de groepsbesprekingen met de ondersteuningscoördinator. Mentoren in het (v)so zien daarnaast nog verbetering wat betreft de adviezen omtrent lesgeven aan kinderen met leer- of gedragsproblemen.

Een deel van de leraren in bao en mentoren in vo geeft aan dat zij een gevoel van belasting ervaren bij het lesgeven aan leerlingen met ondersteuningsbehoeften. Inzoomend op de onderliggende items blijkt onder andere dat lesgeven aan meer leerlingen met ondersteuningsbehoeften dan nu het geval is een te grote werkdruk voor hen zou opleveren.

Houding tegenover passend onderwijs is redelijk positief, vertrouwen in eigen kunnen verschilt per onderwijstype
De houding tegenover passend onderwijs is volgens intern begeleiders in bao, (v)so en ondersteuningscoördinatoren in vo redelijk positief, al is dit in bao wel iets verminderd ten opzichte van de startmeting. Met name de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor leerlingen met ondersteuningsbehoeften wordt iets minder ervaren volgens intern begeleiders in bao. Mentoren in (v)so hebben redelijk veel vertrouwen in het eigen kunnen dat zij leerlingen met ondersteuningsbehoeften in hun klas kunnen bieden wat ze nodig hebben en de ondersteuning van deze leerlingen kunnen inpassen in hun onderwijs. Voor leraren in bao en mentoren in vo geldt dat het vertrouwen in eigen kunnen op deze punten verder gestimuleerd kan worden.

Leraren worden weinig betrokken bij besluitvorming over beleid voor passend onderwijs
Leraren beslissen in beperkte mate mee over beleid rond passend onderwijs, aldus schoolleiders in alle onderwijstypen. Nadere analyse laat zien dat leraren volgens schoolleiders in alle onderwijstypen over het algemeen niet weten hoeveel middelen voor passend onderwijs beschikbaar zijn en zij niet meebeslissen over de besteding ervan. Voor een deel van de schoolleiders in bao is passend onderwijs niet een onderwerp dat besproken wordt in de MR. Ook geven schoolleiders in vo aan dat leraren in beperkte mate een rol hebben bij de bepaling van schoolbeleid op het gebied van passend onderwijs en ook niet altijd geïnformeerd worden over het beleid van het samenwerkingsverband waar de school toe behoort. Leraren en groepsmentoren in alle onderwijstypen geven zelf ook aan dat zij nauwelijks betrokken worden bij besluitvorming over beleid rondom passend onderwijs en dat zij hier bovendien onvoldoende over geïnformeerd worden. Een groot deel van de leraren en (groeps)mentoren weet bijvoorbeeld, net als in eerdere metingen, niet hoeveel geld er op school beschikbaar is voor passend onderwijs.

Beleid en afspraken rond passend onderwijs nog niet voldoende duidelijk voor leraren
Hoewel er volgens leraren in bao in vergelijking met de startmeting meer kennis is van het beleid rond passend onderwijs binnen de eigen school, het schoolbestuur en het samenwerkingsverband is dit nog steeds niet voldoende. Beleid op scholen over wat leraren wel/niet zelf moeten kunnen wat betreft passend onderwijs is volgens ondersteuners in dienst van samenwerkingsverbanden po redelijk duidelijk voor leraren, maar in het vo is dit minder het geval. Ook intern begeleiders, ondersteuningscoördinatoren, leraren bao en mentoren vo vinden

dat dit nog om aandacht vraagt. Nadere analyse laat zien dat een deel van de leraren en mentoren aangeeft dat zij de afspraken over basisondersteuning die in het samenwerkingsverband gemaakt zijn niet kennen en dat deze nauwelijks onder de aandacht van het team worden gebracht. Dat geldt ook voor criteria en procedures rond de inzet van extra ondersteuning. Deze aandachtspunten zijn vergelijkbaar met vorige metingen. Leraren en mentoren zijn in beperkte mate op de hoogte van hoe ze middelen kunnen aanvragen voor extra ondersteuning. Voor mentoren in het vo is het daarnaast niet duidelijk wat er van hen verwacht wordt wat betreft het bieden van basisondersteuning, wat tot basisondersteuning behoort en wat tot extra ondersteuning, en wanneer ze externe hulp kunnen inschakelen.

Stimulerende schoolcultuur en gezamenlijke verantwoordelijkheid nog niet vanzelfsprekend in het vo
Aandacht voor een stimulerende schoolcultuur door de schoolleiding en een gezamenlijke verantwoordelijkheid in het team voor passend onderwijs is volgens leraren in bao en groepsmentoren in (v)so over het algemeen aanwezig. In het vo is dit nog niet vanzelfsprekend. Verbetering is volgens leraren en mentoren in alle onderwijstypen mogelijk wat betreft het stimuleren van uitwisseling van ervaringen met collega's van andere scholen en het bevorderen van discussie in het team over het onderwijs aan leerlingen met ondersteuningsbehoeften (in het bao gaat dit laatste punt al naar redelijke tevredenheid). Aanvullend zien mentoren in het vo kansen voor verbetering als het gaat om het werken vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid, een gedeelde visie op passend onderwijs en het met elkaar delen van knelpunten en oplossingen in verband met passend onderwijs. Groepsmentoren in (v)so zien hier ook nog ruimte voor verbetering.

4.1 Aanvullende informatie

Om een goed beeld te krijgen van de mate waarin leraren ondersteund en toegerust worden, hebben we bij deze doelstelling veel aanvullende vragen gesteld. We presenteren hieronder de meest interessante of opvallende uitkomsten. We merken hierbij op dat samenwerkingsverbanden verschillend georganiseerd zijn, wat invloed kan hebben op (een deel van) de uitkomsten. Een volledig overzicht van de uitkomsten is opgenomen in Bijlage C.

Bemiddeling bij plaatsing blijft de meest voorkomende vorm van ondersteuning vanuit samenwerkingsverbanden
Aanvullend is aan samenwerkingsverbanden en schoolbesturen gevraagd welke ondersteuning zij bieden aan aangesloten scholen. Uit Tabel 4.4 blijkt dat - net als in de vorige meting - bemiddeling bij plaatsing van leerlingen door een zeer groot deel van de samenwerkingsverbanden gedaan wordt. Daarnaast bieden veel samenwerkingsverbanden nog andere vormen van ondersteuning, zoals het verschaffen van schoolarrangementen/groepsarrangementen en het verzorgen van professionalisering van medewerkers van scholen.

Tabel 4.4 Vormen van ondersteuning die het samenwerkingsverband biedt aan de aangesloten scholen

	bao (n=32)		vo (n=35)	
	Ja	Nee	Ja	Nee
Bemiddeling bij het plaatsen van leerlingen	*87%*	*13%*	*99%*	*1%*
Op aanvraag verschaffen van schoolarrangementen/groepsarrangementen	*72%*	*28%*	*75%*	*25%*
Deskundigheidsbevordering/professionalisering van medewerkers van scholen	*71%*	*29%*	*79%*	*21%*
Op aanvraag verschaffen van leerlinggebonden middelen (arrangementen voor leerlingen)	*63%*	*37%*	*78%*	*22%*
Aanbod van voorzieningen voor hoogbegaafde leerlingen	*62%*	*38%*	*60%*	*40%*

Scholen faciliteren voor het realiseren van basisondersteuning	*59%*	*41%*	*46%*	*54%*
Ondersteuning van scholen door inzet van schoolondersteuners	*59%*	*41%*	*62%*	*38%*
Aanbod van bovenschoolse voorzieningen voor leerlingen die tijdelijk niet in het regulier onderwijs kunnen worden opgevangen (anders dan so/sbo/vso of onderwijs in residentiële instellingen)	*47%*	*53%*	*77%*	*23%*
Directe ondersteuning en begeleiding van leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften (bijvoorbeeld aanbod van ambulante begeleiding of remedial teaching vanuit het swv)	*46%*	*54%*	*42%*	*58%*
Faciliteiten voor onderzoek en diagnostiek	*42%*	*58%*	*54%*	*46%*

Bron: Vragenlijst samenwerkingsverbanden

Deskundigheidsbevordering nog steeds meest voorkomende vorm van ondersteuning vanuit schoolbesturen

Dezelfde informatie is ook aan schoolbesturen gevraagd, zie bijlage C. Daar valt te zien dat schoolbesturen hun aangesloten scholen met name ondersteuning bieden door deskundigheidsbevordering en professionalisering van medewerkers van scholen. Op de vraag welke rol het schoolbestuur heeft wat betreft de professionalisering zegt ongeveer de helft van de schoolbesturen po dat ze een eigen professionaliseringsbeleid/-aanbod hebben. Bij een kleine minderheid ligt hiervoor de verantwoordelijkheid bij de scholen. De schoolbesturen die een aanbod voor deskundigheidsbevordering hebben, hebben dit vrijwel allemaal voor leraren, intern begeleiders/ondersteuningscoördinatoren en schoolleiders. Het merendeel heeft geen professionaliseringsaanbod voor medewerkers jeugdhulp en/of zorg. Over het algemeen zijn schoolbesturen tevreden over de manier waarop zij de scholen ondersteunen (Tabel C.1 en C.2).

Figuur 4.1 Rol van het schoolbestuur bij professionalisering van schoolleiding, leraren en intern begeleiders op het gebied van passend onderwijs (bao) (n=82)

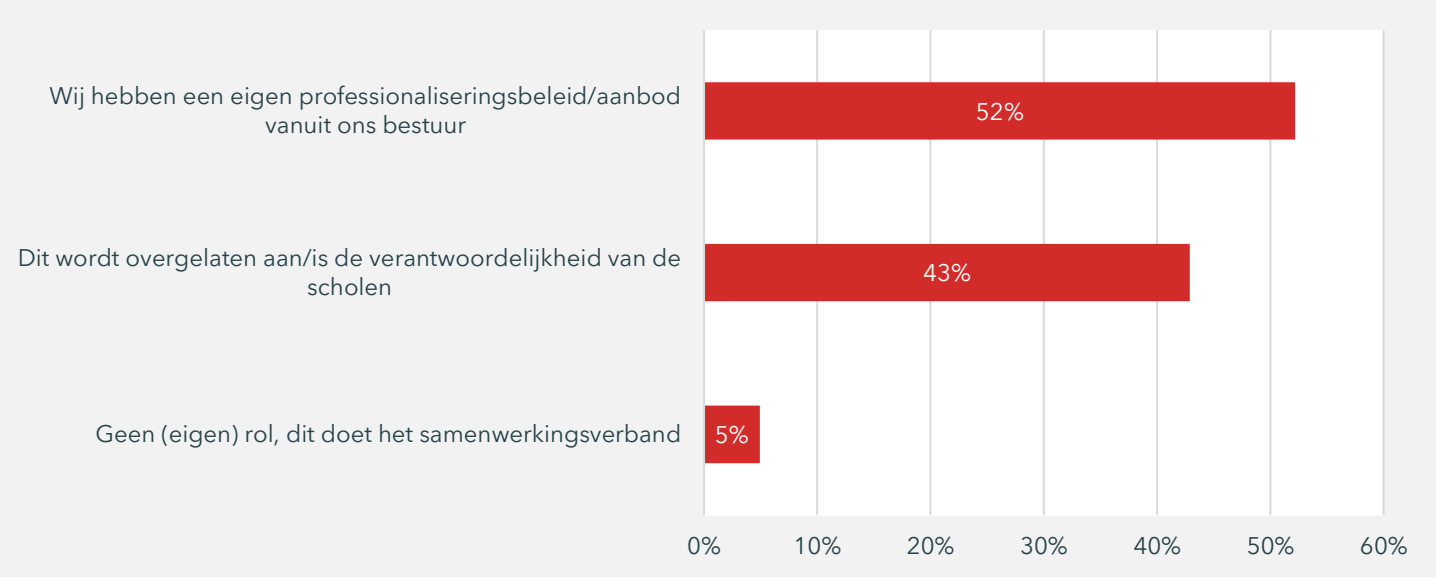

Bron: Vragenlijst schoolbesturen

Ondersteuners hebben een ander beeld van professionaliseringsbeleid dan schoolleiders

Het professionaliseringsbeleid van scholen wordt volgens schoolleiders over het algemeen systematisch vormgegeven (zie indicator 2 deskundigheid leraren). Ondersteuners van samenwerkingsverbanden lijken hier enigszins anders tegenaan te kijken. Volgens ondersteuners is bij ongeveer de helft van de scholen (po/vo) het

beleid dat leraren zelf moeten aangeven of ze iets willen bijleren op het gebied van passend onderwijs. Dit beeld is vergelijkbaar met dat van de vorige meting.

Figuur 4.2 Oordeel van ondersteuners over het professionaliseringsbeleid van scholen op het gebied van passend onderwijs (dit is het geval voor …procent van mijn scholen) (bao)

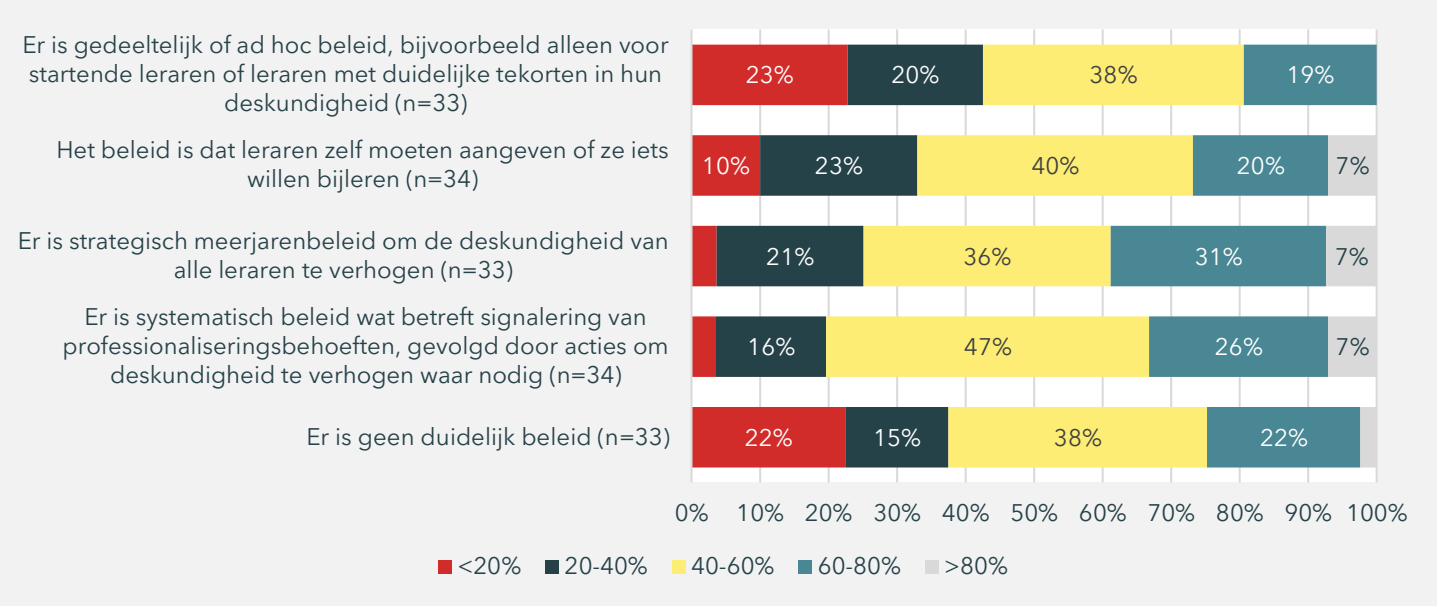

Bron: Vragenlijst ondersteuners

Verschillende functionarissen beschikbaar op scholen om leraren te ondersteunen

Aan intern begeleiders in bao en (v)so en ondersteuningscoördinatoren in vo is gevraagd welke functionarissen er binnen de school beschikbaar zijn voor het bieden van ondersteuning aan leraren en in welke mate jeugdhulp op school aanwezig is om ondersteuning te bieden. De beschikbaarheid van functionarissen verschilt per type functionaris en per onderwijstype. In het bao en vo zijn onderwijsassistenten het vaakst beschikbaar om leraren te ondersteunen. Voor het (v)so geldt dat op bijna alle scholen (94 procent) een (ortho)pedagoog/schoolpsycholoog beschikbaar is (zie Bijlage C, Tabel C.1, C.2 en C.3).

Figuur 4.3 Functionarissen die dit schooljaar beschikbaar zijn om ondersteuning te geven aan leraren (bao) (n=51)

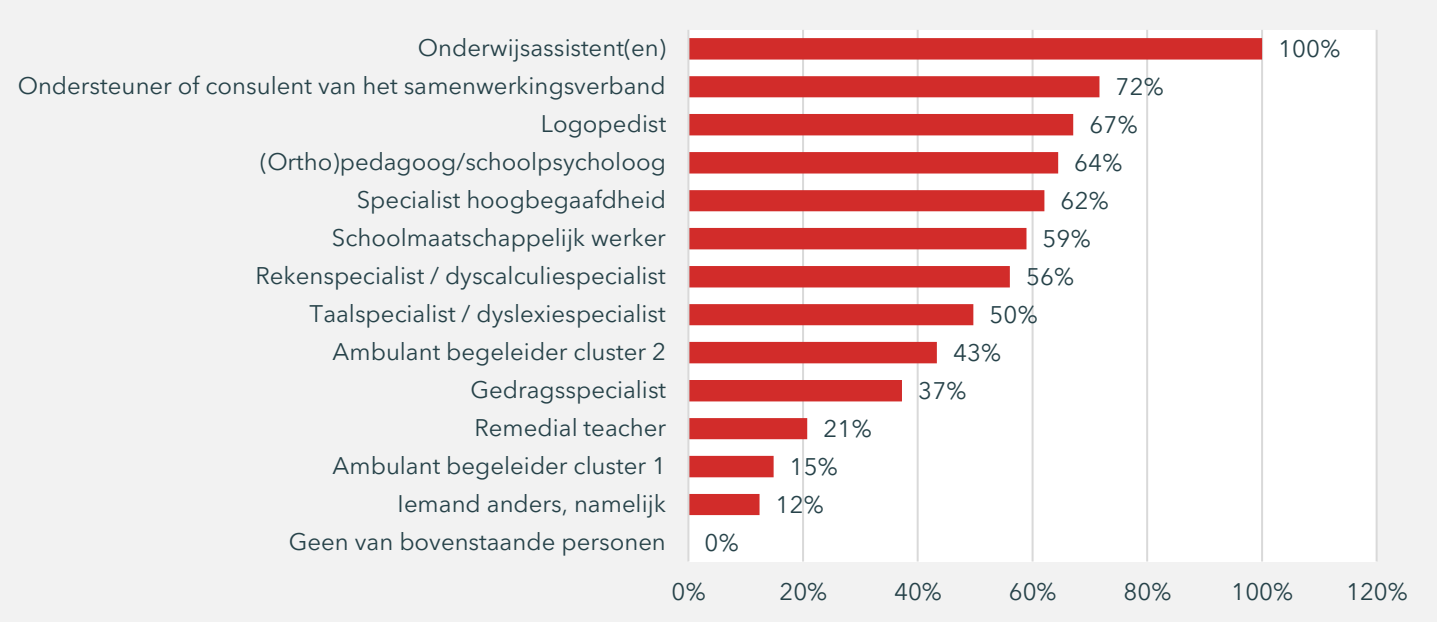

Bron: Vragenlijst intern begeleiders

5 De ouder is gelijkwaardig partner

Informatie over mogelijkheden voor ondersteuning is voor de meeste ouders duidelijk en goed vindbaar. Ouders in alle onderwijstypen voelen zich geholpen en gesteund. Hun inbreng wordt serieus genomen, al zijn mentoren in het voortgezet onderwijs hier in vergelijking met de startmeting wat minder positief over. Ouders in het basisonderwijs zijn hier nu juist nog positiever over. Verder komen scholen hun wettelijke verplichtingen na.

Om deze doelstelling te monitoren zijn de volgende twee indicatoren opgesteld:

Indicator 1: Informatie voor ouders is duidelijk en vindbaar
Dit betekent dat informatie over de mogelijkheden voor hulp op de eigen school en het aanbod op de scholen voor regulier en speciaal onderwijs in de regio waar de ouder woont, duidelijk en gemakkelijk te vinden is voor ouders (bijvoorbeeld op de website van de scholen en van het samenwerkingsverband). Bovendien is de informatie goed te begrijpen, makkelijk te vergelijken en wordt indien nodig in een persoonlijk contact uitgelegd. Informatie over het aanbod van jeugdhulp en zorg in de regio is eveneens goed te vinden en te begrijpen. Verder is het voor ouders duidelijk waar zij terechtkunnen met vragen over het aanbod van ondersteuning, jeugdhulp en zorg. Ouders voelen zich gesteund en geholpen, bijvoorbeeld door de vaste contactpersoon op school of het samenwerkingsverband.

Indicator 2: Ouders worden en voelen zich gehoord
Dit houdt in dat ouders zich welkom voelen op school, goed op de hoogte worden gehouden van hoe het met hun kind gaat en voldoende mogelijkheden krijgen om met onderwijsprofessionals over hun kind te praten. Daarbij vraagt de school naar de mening van ouders over hoe het gaat met hun kind. Tevens vraagt de school actief om inbreng van informatie/kennis/ervaring van ouders rond de hulp van hun kind. Ouders merken dat dit gewaardeerd wordt. Leraren leggen goed uit hoe de ondersteuningsstructuur op school werkt en stimuleren ouders om bij te dragen aan de ontwikkeling van hun kind. Het is voor ouders duidelijk wat zij van de school kunnen verwachten wat betreft hulp voor hun kind en eventuele klachten worden serieus genomen. Intern begeleiders en ondersteuningscoördinatoren leggen afspraken over ondersteuning voor een leerling vast in een ontwikkelingsperspectief (OPP), overleggen hierover met ouders en leven het instemmingsrecht van ouders op het handelingsdeel na.

Onderstaande tabellen geven de uitkomsten weer van intern begeleiders en leraren in het basisonderwijs, ondersteuningscoördinatoren en mentoren in het voortgezet onderwijs, intern begeleiders en groepsmentoren in het (voortgezet) speciaal onderwijs en van ouders van leerlingen met een ondersteuningsbehoefte.

Tabel 5.1 Doelstelling 4: De ouder is gelijkwaardig partner (bao)

(Sub)indicatoren	Ib'ers	Leraren	Ouders
Indicator 1: Informatie voor ouders duidelijk en vindbaar			
Informatie eigen school vindbaar en duidelijk			4,1 ↑
Informatie scholen regio vindbaar en duidelijk			3,6*
Informatie jeugdhulp vindbaar en duidelijk			4,0 ↑

Ervaren hulp			4,1*
Indicator 2: Ouders worden en voelen zich gehoord			
School komt wettelijke verplichtingen na	4,5		
Inspraak ouders wordt serieus genomen	4,4	4,2	4,3 ↑

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5)

↑/↓ Dit getal ligt significant hoger/lager dan bij de startmeting

Bron: Vragenlijst ib'ers, leraren en ouders

Tabel 5.2 Doelstelling 4: De ouder is gelijkwaardig partner (vo)

(Sub)indicatoren	Oco's	Mentoren	Ouders
Indicator 1: Informatie voor ouders duidelijk en vindbaar			
Informatie eigen school vindbaar en duidelijk			4,0*
Informatie scholen regio vindbaar en duidelijk			3,5*
Informatie jeugdhulp vindbaar en duidelijk			3,5*
Ervaren hulp			4,2*
Indicator 2: Ouders worden en voelen zich gehoord			
School komt wettelijke verplichtingen na	4,8 ↑		
Inspraak ouders wordt serieus genomen	4,3*	3,9 ↓	4,0*

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5)

↑/↓ Dit getal ligt significant hoger/lager dan bij de startmeting

Bron: Vragenlijst oco's, mentoren en ouders

Tabel 5.3 Doelstelling 4: De ouder is gelijkwaardig partner ((v)so)

(Sub)indicatoren	Ib'ers	Groeps-mentoren	Ouders
Indicator 1: Informatie voor ouders duidelijk en vindbaar			
Informatie eigen school vindbaar en duidelijk			4,3
Informatie scholen regio vindbaar en duidelijk			3,4*
Informatie jeugdhulp vindbaar en duidelijk			3,5*
Ervaren hulp			3,8*
Indicator 2: Ouders worden en voelen zich gehoord			
School komt wettelijke verplichtingen na	5,0		
Inspraak ouders wordt serieus genomen	4,5	4,5	4,4

Bron: Vragenlijst ib'ers, groepsmentoren en ouders

Informatie voor ouders meestal duidelijk en vindbaar

Ouders van leerlingen met een ondersteuningsbehoefte zijn over het algemeen van mening dat informatie over het aanbod van ondersteuning op de eigen school goed te begrijpen en vindbaar is. Nadere analyse laat zien dat ouders van leerlingen in bao de informatie over de eigen school en over de jeugdhulp en zorg duidelijker en beter vindbaar achten dan in de startmeting. Uit de gemiddelde scores op de onderliggende items blijkt echter dat er op een aantal aspecten nog verbetering mogelijk is. Ouders in alle onderwijstypen hebben nog enige moeite om informatie op de scholen in de regio met elkaar te vergelijken. Ook is het voor ouders niet altijd duidelijk waar zij

terechtkunnen met vragen over hulp op scholen in de regio. Daarnaast hebben ouders in het vo en het (v)so behoefte aan meer duidelijkheid over waar zij terechtkunnen met vragen over jeugdhulp en zorg. Tot slot is er volgens ouders in het (v)so verbetering mogelijk als het gaat om duidelijkheid over het aanbod op reguliere scholen en speciale scholen/voorzieningen (Bijlage B, Tabel B.10, B.11 en B.12).

Ouders in alle onderwijstypen voelen zich over het algemeen geholpen en gesteund, vooral door de vaste contactpersoon op de school van hun kind. Daarentegen is met name een deel van de ouders in het bao, vo en (v)so ontevreden over de steun vanuit het onafhankelijk ouder- en jeugdsteunpunt van het samenwerkingsverband. Ook is een deel van de ouders in bao en (v)so niet tevreden over de Geschillencommissie Passend Onderwijs en het landelijk informatiepunt Ouders & Onderwijs. Hierbij moet worden opgemerkt dat dit om kleine groepen ouders gaat, aangezien het merendeel van de ouders geen contact heeft gehad met deze instanties (Bijlage B, Tabel B.10, B.11, B.12).

Ouders worden en voelen zich gehoord
Intern begeleiders en ondersteuningscoördinatoren zijn van mening dat hun school de wettelijke verplichtingen goed nakomt. Ze leggen afspraken over ondersteuning voor een leerling vast in een OPP, overleggen hierover met ouders en leven het instemmingsrecht van ouders op het handelingsdeel na (Bijlage B, Tabel B.10, B.11 en B.12). Nadere analyse laat zien dat ondersteuningscoördinatoren in het vo hier meer tevreden over zijn dan in de startmeting. Ook aan ouders is (aanvullend op de gepresenteerde tabellen) gevraagd of scholen deze wettelijke verplichtingen nakomen. De uitkomsten laten zien dat ongeveer een derde van de ouders in het bao en een kwart van de ouders in het vo weet dat er een OPP is opgesteld en dat hierover overleg met hen is gevoerd. Opvallend is dat een derde van de ouders in het bao en een vijfde van de ouders in het vo hier niet van op de hoogte zijn. Nagenoeg alle ouders in het (v)so (ruim 90 procent) geven aan dat afspraken over ondersteuning in een OPP zijn vastgelegd en dat hierover overleg is geweest tussen ouders en school. Bij een groot deel van de ouders in het (v)so heeft de school volgens hen om instemming op het handelingsdeel gevraagd. Op de vraag of ouders zich door de school goed geïnformeerd voelen over het verwachte uitstroomperspectief van hun kind, antwoorden een kwart van de ouders in het bao, twee vijfde van de ouders in het vo en het overgrote merendeel van de ouders in het (v)so bevestigend (Bijlage C, Tabel C.4, C.5 en C.6).

Inspraak en inbreng van ouders worden serieus genomen volgens zowel intern begeleiders bao en (v)so, ondersteuningscoördinatoren in vo als leraren/(groeps)mentoren in alle onderwijstypen. Nadere analyse laat zien dat mentoren in het vo vinden dat dit nu iets minder het geval is dan in de startmeting. Uit de onderliggende items blijkt bijvoorbeeld dat ongeveer twee derde van de mentoren aangeeft ouders goed uit te leggen hoe de ondersteuningsstructuur op school werkt, terwijl dit in de startmeting om bijna drie kwart van de mentoren ging (Bijlage B, Tabel B.10, B.11 en B.12).

Ook ouders in alle onderwijstypen vinden dat hun inspraak en inbreng serieus worden genomen. Nadere analyse laat zien dat ouders in het bao hier positiever over oordelen dan in de startmeting. Ouders ervaren dat de school ook hun mening vraagt over hoe het gaat met hun kind en zijn tevreden over de gesprekken met de leerkracht/mentor of een ander aanspreekpunt.

5.1 Aanvullende informatie

In de antwoorden op overige vragen die zijn gesteld valt op dat de helft van de ouders in het bao en (v)so en een vijfde van de ouders in het vo zijn geïnformeerd door de school, het schoolbestuur en/of het

samenwerkingsverband over rechten en plichten omtrent hulp voor school en ouders (Bijlage C, Tabel C.4, C.5 en C.6).

In de antwoorden op overige vragen die zijn gesteld aan ouders, valt op dat iets minder dan de helft van de ouders in bao, vo en (v)so niet is geïnformeerd over hun positie rondom beslissingen over hulp voor het kind door de school, het schoolbestuur en/of het samenwerkingsverband (Bijlage C, Tabel C.4, C.5 en C.6).

Aan leerplichtambtenaren is ook (aanvullend op de gepresenteerde tabellen) gevraagd of zij vinden dat de communicatie en de samenwerking tussen ouders en het samenwerkingsverband goed verlopen. Drie vijfde van de leerplichtambtenaren antwoordt hierop bevestigend, een zesde deel denkt dat dit enigszins het geval is en een vijfde deel weet het niet (Bijlage C, Tabel C.13).

6 Er is een dekkend netwerk in elke regio

Het ondersteuningsaanbod is inzichtelijk en toewijzing is meestal op maat. Hoewel informatie over het aanbod volgens samenwerkingsverbanden in het primair onderwijs beter is dan bij de startmeting, is de vindbaarheid ervan in alle onderwijssectoren nog onvoldoende. Samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs verloopt goed, maar de aansluiting onderwijs-jeugdhulp blijft om aandacht vragen. Intern begeleiders in het basisonderwijs oordelen positiever over de samenwerking met de gemeente, in tegenstelling tot ondersteuningscoördinatoren in het voortgezet (speciaal) onderwijs.

Om deze doelstelling te monitoren zijn de volgende vier indicatoren opgesteld:

Indicator 1: Dekkend netwerk in de regio
Een dekkend netwerk houdt in dat samenwerkingsverbanden ondersteuning op maat toewijzen, passend bij de behoeften van de leerling. Elke school biedt het afgesproken niveau van basisondersteuning. Er zijn afspraken/procedures en mogelijkheden binnen het samenwerkingsverband en op de scholen met betrekking tot het terugleiden van thuiszitters naar onderwijs. Het samenwerkingsverband heeft een regierol in complexe situaties en zorgt voor alternatieven als kinderen geen fulltime onderwijs kunnen volgen. Ook realiseren samenwerkingsverbanden nieuwe voorzieningen als dat voor een specifieke groep leerlingen wenselijk is. Er zijn geen wachtlijsten bij bovenschoolse voorzieningen of scholen voor speciaal (basis)onderwijs. Bij wachtlijsten voor jeugdhulp en zorg komt de gemeente in actie.

Indicator 2: Aanbod inzichtelijk
Informatie over het ondersteuningsaanbod en het aanbod van jeugdhulp en zorg wordt actief onder de aandacht van ouders gebracht en eventueel persoonlijk toegelicht. Samenwerkingsverband, schoolbesturen, scholen en gemeenten hebben hierin een belangrijke rol. Samenwerkingsverband en schoolbesturen zorgen ervoor dat ook de scholen goed op de hoogte zijn. Het samenwerkingsverband heeft afspraken met besturen (of direct met scholen) over welke informatie scholen over het ondersteuningsaanbod aan ouders moeten geven. Ook zijn er afspraken over waar scholen informatie kunnen vinden en waar zij terechtkunnen met vragen hierover.

Indicator 3: Samenwerking en afspraken onderwijs
Dit houdt in dat binnen het samenwerkingsverband duidelijke afspraken bestaan over toelaatbaarheid van leerlingen tot gespecialiseerd onderwijs, evenals over (terug)plaatsing. Ook vindt uitwisseling van deskundigheid plaats tussen regulier en speciaal onderwijs en is er sprake van concrete samenwerking gericht op integratie van leerlingen. Besturen voelen zich mede-eigenaar van het beleid van het samenwerkingsverband, houden zich aan afspraken en zijn bereid elkaar te helpen.

Indicator 4: Samenwerking en afspraken met gemeente en jeugdhulp
Het ondersteunings- en jeugdplan zijn op elkaar afgestemd en afspraken over samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp zijn vastgelegd. Onderwijs en jeugdhulp zijn beide actief in de samenwerking. Taakverdeling en verantwoordelijkheden zijn duidelijk. Onderwijs en gemeenten hebben afspraken over onder meer

onderwijszorgarrangementen, de toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp en hoe te handelen bij moeilijk plaatsbare kinderen. Ook herijken zij hun beleid op basis van monitoring & evaluatie. Op de scholen werkt het ondersteuningsteam goed samen met jeugdhulp en waar nodig wordt aanvullende hulp door externe jeugdhulppartners snel ingezet. Er zijn korte lijnen en de gemeente pakt zaken snel op.

Onderstaande tabellen geven de uitkomsten weer van leidinggevenden van samenwerkingsverbanden, schoolbestuurders, schoolleiders, intern begeleiders en ondersteuningscoördinatoren in het basis- en voortgezet (speciaal) onderwijs en beleidsambtenaren van gemeenten.

Tabel 6.1 Doelstelling 5: Er is een dekkend netwerk in elke regio (bao)

(Sub)indicatoren	Swv's	School-besturen	School-leiders	Ib'ers
Indicator 1: Dekkend netwerk in de regio				
Aanbod op maat van de leerling	4,1			
Beleid op dekkend aanbod	3,5	3,0*		
Oordeel dekkend aanbod in swv			3,4	
Oordeel dekkend aanbod eigen school			3,7	
Indicator 2: Aanbod inzichtelijk				
Toegankelijke informatie/communicatie	3,9 ↑		3,8	
Vindbaarheid informatie swv	3,3*		3,9	
Actief informatie- en afsprakenbeleid		4,0		
Indicator 3: Samenwerking en afspraken onderwijs				
Samenwerking regulier – (v)so	4,1	3,7 ↑	3,7	
Samenwerking tussen besturen binnen swv	3,8	3,6		
Indicator 4: Samenwerking en afspraken met gemeente en jeugdhulp				
Samenwerking en afspraken met jeugdhulp duidelijk	3,9*			
Oordeel over samenwerking met jeugdhulp				3,4
Oordeel over werkzaamheid jeugdhulp				3,2*
Samenwerking en afspraken met gemeente duidelijk	3,7			
Oordeel over werkzaamheid gemeente				3,6* ↑

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5).

↑/↓ Dit getal ligt significant hoger/lager dan bij de startmeting

Bron: Vragenlijst samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, schoolleiders en intern begeleiders

Tabel 6.2 Doelstelling 5: Er is een dekkend netwerk in elke regio (vo)

(Sub)indicatoren	Swv's	School-besturen	School-leiders	Oco's
Indicator 1: Dekkend netwerk in de regio				
Aanbod op maat van de leerling	3,9			
Beleid op dekkend aanbod	3,6	3,3*		
Oordeel dekkend aanbod in swv			3,2	
Oordeel dekkend aanbod eigen school			4,0	
Indicator 2: Aanbod inzichtelijk				

Toegankelijke informatie/communicatie	3,8		4,1	
Vindbaarheid informatie swv	3,0*		3,8	
Actief informatie- en afsprakenbeleid		3,9		
Indicator 3: Samenwerking en afspraken onderwijs				
Samenwerking regulier – (v)so	4,1	3,7	3,6	
Samenwerking tussen besturen binnen swv	3,7	3,6		
Indicator 4: Samenwerking en afspraken met gemeente en jeugdhulp				
Samenwerking en afspraken met jeugdhulp duidelijk	3,5*			
Oordeel over samenwerking met jeugdhulp				3,0* ↓
Oordeel over werkzaamheid jeugdhulp				2,6*
Samenwerking en afspraken met gemeente duidelijk	3,3			
Oordeel over werkzaamheid gemeente				2,7* ↓

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5).

↑/↓ Dit getal ligt significant hoger/lager dan bij de startmeting

Bron: Vragenlijst samenwerkingsverbanden, schoolbesturen, schoolleiders en ondersteuningscoördinatoren

Tabel 6.3 Doelstelling 5: Er is een dekkend netwerk in elke regio ((v)so)

(Sub)indicatoren	Schoolleiders	Ib'ers
Indicator 1: Dekkend netwerk in de regio		
Oordeel dekkend aanbod in swv	2,8	
Oordeel dekkend aanbod eigen school	3,1	
Indicator 2: Aanbod inzichtelijk		
Toegankelijke informatie/communicatie	3,9	
Vindbaarheid informatie swv	3,4*	
Indicator 3: Samenwerking en afspraken onderwijs		
Samenwerking regulier – (v)so	3,6	
Indicator 4: Samenwerking en afspraken met gemeente en jeugdhulp		
Oordeel over samenwerking met jeugdhulp		3,0*
Oordeel over werkzaamheid jeugdhulp		2,8*
Oordeel over werkzaamheid gemeente		2,8*

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5).

Bron: Vragenlijst schoolleiders en schoolleiders en intern begeleiders

Tabel 6.4 Doelstelling 5: Er is een dekkend netwerk in elke regio (beleidsambtenaren)

(Sub)indicatoren	Beleids-ambtenaren
Indicator 2: Aanbod inzichtelijk	
Toegankelijke informatie/communicatie	3,1 ↓
Vindbaarheid informatie swv	3,2*
Indicator 4: Samenwerking en afspraken met gemeente en jeugdhulp	

Samenwerking en afspraken met gemeente duidelijk	3,2*

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5).

↑/↓ Dit getal ligt significant hoger/lager dan bij de startmeting

Bron: Vragenlijst beleidsambtenaren

Dekkend netwerk in de regio vraagt nog aandacht

Leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo oordelen redelijk positief over de geboden ondersteuning in hun samenwerkingsverband, deze wordt op maat toegewezen en het type ondersteuning dat een leerling nodig heeft is leidend bij de keuzes/toewijzing van de ondersteuning. Volgens leidinggevenden van samenwerkingsverbanden vo is nog verbetering mogelijk als het gaat om voor élke leerling aanbod om maat te verzorgen. Ook zijn er meerdere verbetermogelijkheden op het gebied van 'beleid op dekkend aanbod', aldus leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo en vooral ook schoolbesturen po en vo. Uit de onderliggende items blijkt dat niet ieder samenwerkingsverband een nieuwe voorziening realiseert (uitbreiding van het aanbod) als dat voor een bepaalde groep kinderen wenselijk is. Ook lijkt plaatsing van kinderen in een ander samenwerkingsverband in bijzondere gevallen niet gangbaar. Volgens schoolbesturen po en vo worden wachtlijsten op scholen voor gespecialiseerd onderwijs niet meteen aangepakt als die (dreigen te) ontstaan. Daarnaast geven schoolbesturen po aan dat ze als bestuur doorgaans geen eigen alternatieven hebben voor kinderen die geen fulltime onderwijs kunnen volgen. Ook hebben niet alle schoolbesturen vo een procedure om thuiszitters terug te leiden naar het onderwijs (Bijlage B, Tabel B.13 en B.14).

Schoolleiders in alle onderwijstypen zien deze verbeterpunten ook. Volgens hen zijn er afspraken binnen het samenwerkingsverband over de basisondersteuning die iedere reguliere school moet kunnen leveren en weet het samenwerkingsverband over het algemeen voor elke leerling een passende onderwijsplek te vinden. Daarentegen zijn er wachtlijsten voor speciaal (basis)onderwijs en bovenschoolse voorzieningen. Volgens de schoolleiders komen de samenwerkingsverbanden en - in nog sterkere mate - de gemeenten niet meteen in actie als zich wachtlijsten voordoen (Bijlage B, Tabel B.13, B.14 en B.15).

Schoolleiders in het po en vo zijn van mening dat het aanbod op hun eigen school voldoende is. Daarentegen zien schoolleiders in het po en vo, net als in de vorige meting, nog enige ruimte voor verbetering wat betreft procedures voor het terugleiden van thuiszitters naar onderwijs, en de mogelijkheden om leerlingen die thuiszitten een aanbod op maat te geven (Bijlage B, Tabel B.13 en B.14). Schoolleiders in (v)so vinden het aanbod op de eigen school over het algemeen nog niet voldoende dekkend. Bij inzoomen op de items van deze schaal blijkt dat zij met name de mogelijkheden om leerlingen die thuiszitten een aanbod op maat te geven onvoldoende vinden (Bijlage B, Tabel B.15). Dit is vergelijkbaar met de vorige meting.

Aanbod is inzichtelijk, de vindbaarheid van informatie binnen het samenwerkingsverband kan beter

De informatie en communicatie over het ondersteuningsaanbod van het samenwerkingsverband zijn over het algemeen toegankelijk volgens leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo en schoolleiders po, vo en (v)so. Leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po vinden dit verbeterd ten opzichte van de startmeting. Enige verbetering is nog mogelijk als het gaat om informatie actief bij ouders onder de aandacht brengen, bijvoorbeeld door voorlichting of spreekuren. Daarnaast voorziet het samenwerkingsverband volgens leidinggevenden po en vo ouders onvoldoende van specifieke informatie over het aanbod voor thuiszitters. Schoolleiders in bao zien daarnaast nog mogelijkheden voor verbetering als het gaat om het zelf actief bij ouders onder de aandacht brengen van informatie over het eigen ondersteuningsaanbod op school (Bijlage B, Tabel B.13 en B.14).

Aan beleidsambtenaren onderwijs/jeugd van gemeenten is ook gevraagd of het eigen aanbod, in dit geval het aanbod van jeugdhulp en zorg (inclusief onderwijszorgarrangementen), toegankelijk is. De beleidsambtenaren vinden dit nog niet voldoende en oordelen hier negatiever over in vergelijking met de startmeting. Verbetering is wat hen betreft nodig in zowel de vindbaarheid als in het actief onder de aandacht brengen van de informatie bij scholen en ouders. Daarnaast is het aanbod soms lastig te begrijpen qua inhoud en taalgebruik, en voorziet het niet altijd in specifieke informatie over het aanbod voor thuiszitters (Bijlage B, Tabel B.16).

De vindbaarheid van informatie over het aanbod van zorg en jeugdhulp is volgens leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo nog niet voldoende. Uit de scores op de gevraagde items blijkt dat een deel van de leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo aangeeft dat er geen afspraken met hun besturen of direct met scholen zijn over waar scholen en ouders informatie kunnen vinden over het aanbod van zorg en jeugdhulp. Ook zijn er volgens een deel van de leidinggevenden van samenwerkingsverbanden vo geen afspraken over waar vo-scholen en ouders terechtkunnen met vragen over het aanbod van zorg en jeugdhulp (Bijlage B, Tabel B.13 en B.14). Schoolleiders in het po en vo vinden het over het algemeen redelijk duidelijk waar scholen en ouders informatie kunnen vinden over het aanbod van zorg en jeugdhulp. Daarentegen zijn schoolleiders in het (v)so van mening dat het voor ouders niet altijd duidelijk is waar zij deze informatie kunnen vinden op school (Bijlage B, Tabel B.15).

Beleidsambtenaren geven aan dat nog niet in alle gemeenten afspraken zijn gemaakt met het samenwerkingsverband over waar ouders en scholen informatie kunnen vinden met betrekking tot het aanbod van jeugdhulp en zorg. Ook zijn er niet in alle gemeenten afspraken gemaakt met het samenwerkingsverband over waar ouders terechtkunnen met vragen hierover (Bijlage B, Tabel B.16).

Daarentegen zijn de meeste schoolbesturen po en vo van mening dat zij een actief informatie- en afsprakenbeleid hebben. De afspraken die ze maken in het samenwerkingsverband brengen ze onder de aandacht van scholen en ze hebben goed zicht op hoe goed scholen zich aan die afspraken houden. Ook zorgen ze ervoor dat scholen weten wat ze moeten doen als ze te maken krijgen met een thuiszitter (Bijlage B, Tabel B.13 en B.14).

Samenwerking en afspraken tussen regulier-speciaal, en tussen besturen onderling over het algemeen goed
De samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs verloopt volgens leidinggevenden van samenwerkingsverbanden, schoolbesturen en schoolleiders in alle onderwijstypen doorgaans goed. Schoolbesturen bao vinden dit verbeterd in vergelijking met de startmeting. Uit analyse van de onderliggende items blijkt dat er duidelijke afspraken zijn over hoe te handelen bij plaatsing in het gespecialiseerd onderwijs. Dit geldt ook voor afspraken over toelaatbaarheid tot gespecialiseerd onderwijs, met uitzondering van enkele schoolbesturen vo. Er is volgens samenwerkingsverbanden po, schoolbesturen po en schoolleiders in alle onderwijstypen nog verbetering mogelijk wat betreft uitwisseling van deskundigheid tussen regulier en speciaal onderwijs. Ook geeft een deel van de schoolbesturen po en schoolleiders in alle onderwijstypen aan dat ze nog niet bezig zijn met concrete samenwerking tussen regulier onderwijs en speciaal onderwijs gericht op integratie van leerlingen, denk aan symbiose, experimenten en samenwerkingsscholen (Bijlage B, Tabel B.13, B.14 en B.15).

Leidinggevenden van samenwerkingsverbanden en schoolbesturen po en vo zijn ook redelijk positief over de samenwerking tussen schoolbesturen, maar zien ook op verschillende aspecten verbetermogelijkheden. Uit de scores op de onderliggende items blijkt dat (volgens leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo en schoolbesturen po en vo) besturen het gezamenlijk belang nog meer boven het eigen belang zouden kunnen

plaatsen. Daarnaast zijn besturen volgens schoolbesturen in het vo niet altijd open en transparant over eigen keuzes en motieven (Bijlage B, Tabel B.13 en B.14).

Samenwerking en afspraken tussen onderwijs en gemeente/jeugdhulp vraagt extra aandacht
Leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo vinden dat afspraken rond samenwerking onderwijs-jeugdhulp redelijk duidelijk zijn. Bij analyse van de schaalscores blijkt dat onderwijs en jeugdhulp beide actief zijn in de samenwerking. Daarentegen zien leidinggevenden van samenwerkingsverbanden vo nog enkele verbeterpunten met betrekking tot heldere taakverdeling tussen onderwijs en jeugdhulp en het vastleggen van afspraken over de samenwerking tussen deze partijen. Ook is volgens hen niet altijd duidelijk bij wie de casusregie is belegd.

De afspraken rondom samenwerking tussen samenwerkingsverbanden en gemeenten zijn volgens leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po redelijk duidelijk, maar vragen volgens leidinggevenden van samenwerkingsverbanden vo nog om aandacht. Inzoomend op de items blijkt dat leidinggevenden van samenwerkingsverbanden in het vo met name verbetering wensen als het gaat om de monitoring van gezamenlijke doelstellingen en de herijking van beleid, afspraken over 'wie wat betaalt', doelstellingen rond de aansluiting onderwijs-jeugdhulp, afspraken over onderwijszorgarrangementen en over de toegang tot gespecialiseerde jeugdhulp. Ook is er volgens leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo verbetering mogelijk als het gaat om afspraken met de gemeente over hoe te handelen en te beslissen bij moeilijk plaatsbare kinderen (doorbraakaanpak). Daarnaast werken afspraken niet altijd goed in de praktijk.

Beleidsambtenaren geven aan dat er in hun gemeente op veel punten samenwerking is met het samenwerkingsverband, maar dat zij ook nog kansen zien voor verbetering. Uit de schaalscores blijkt dat afspraken over wat de gemeente en wat het onderwijs zal betalen nog niet altijd duidelijk zijn. Daarnaast geven zij net als de leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo aan dat de gezamenlijke monitoring van doelstellingen verbeterd kan worden.

Bij soortgelijke vragen aan intern begeleiders in bao en (v)so en ondersteuningscoördinatoren in vo blijkt dat deze respondentgroepen op nagenoeg alle gevraagde aspecten aangeven dat het niet goed gaat. Het gaat daarbij om elementen in de samenwerking onderwijs-jeugdhulp en ook om de 'werkzaamheid' van jeugdhulp.
Voor ondersteuningscoördinatoren in het vo geldt zelfs dat zij een deel van deze elementen verslechterd vinden ten opzichte van de startmeting. Uit analyse van de schaalscores blijkt dat intern begeleiders in bao en (v)so en ondersteuningscoördinatoren in vo vinden dat aanvullende hulp door externe jeugdhulppartners sneller kan worden ingezet en dat goede diagnostische expertise bij jeugdhulp nog vaak ontbreekt. Intern begeleiders in het bao vinden dat de afstemming tussen de ondersteuning op school en de jeugdhulp redelijk op orde is, maar intern begeleiders in het (v)so en ondersteuningscoördinatoren in het vo denken dat dit verbetering behoeft. Dit geldt ook voor de samenwerking tussen ondersteuners vanuit het samenwerkingsverband en de jeugdhulp.

Intern begeleiders in bao en (v)so en ondersteuningscoördinatoren in het vo hebben te maken met wachttijden voor jeugdhulp. Ook zijn er verbeterpunten als het gaat om kennis van elkaars werkveld, duidelijke casusregie en tijd om samen te werken. Intern begeleiders in (v)so en ondersteuningscoördinatoren in het vo missen daarnaast continuïteit in personen, goede bereikbaarheid en korte lijnen met de jeugdhulp. Verder zien zij kansen voor verbetering als het gaat om gebruikmaken van elkaars deskundigheid.

Intern begeleiders in het bao zijn redelijk tevreden over de werkzaamheid van de gemeente en zien hierin ook een verbetering ten opzichte van de startmeting. Voor intern begeleiders in (v)so en ondersteuningscoördinatoren in vo

geldt dat zij nog veel verbeterpunten zien. Zo missen intern begeleiders in (v)so en ondersteuningscoördinatoren in vo continuïteit in personen, goede bereikbaarheid en korte lijnen met de gemeenteambtenaren. Daarnaast ervaren intern begeleiders in bao en ondersteuningscoördinatoren in vo dat zaken niet altijd snel worden opgepakt.

6.1 Aanvullende informatie

Uit de aanvullende resultaten blijkt dat het in ongeveer drie vijfde van de samenwerkingsverbanden po en in ongeveer drie kwart van de samenwerkingsverbanden vo voorkomt dat een leerling nergens geplaatst kan worden, zo geven leidinggevenden van samenwerkingsverbanden aan (Bijlage C, Tabel C.7 en C.8).[5] Ook een meerderheid van de gemeenteambtenaren geeft aan dat er wachtlijsten voor voorzieningen voor jeugdhulp en zorg zijn (Bijlage C, Tabel C.10).

In lijn met bovenstaande ziet een groot deel van leerplichtambtenaren nog hiaten in het ondersteuningsaanbod: in het po twee derde van hen, in het vo 83 procent (Bijlage C, Tabel C.13). Dit geldt vooral voor leerlingen met een combinatie van een lichte verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblemen. Daarnaast heeft ongeveer de helft van de leerplichtambtenaren de indruk dat er (soms) thuiszitters zijn als gevolg van weigering of 'wedadvisering' door scholen. Leerplichtambtenaren zien discussies tussen instanties over 'wie betaalt wat' als grootste belemmering bij het zoeken naar oplossingen voor thuiszitters. Dit komt overeen met de resultaten uit de vorige meting.

Bijna alle leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo zijn van mening dat je buiten de kaders moet durven denken bij het zoeken van oplossingen voor thuiszitters (Bijlage C, Tabel C.7 en C.8). De landelijke wet- en regelgeving en privacyregels werken hierin belemmerend volgens ongeveer drie vijfde van de leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en drie kwart van de leidinggevenden van samenwerkingsverbanden vo. Ook ongeveer de helft van de beleidsambtenaren vindt dat de landelijke wet- en regelgeving en privacyregels een belemmering vormen bij oplossingen voor thuiszitters. Volgens twee derde van de leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo en eveneens twee derde van de gemeenteambtenaren zijn oplossingen voor thuiszitters nog te veel afhankelijk van 'de goede wil van personen' (Bijlage C, Tabel C.7, C.8 en C.10).

[5] De stelling die leidinggevenden van samenwerkingsverbanden voorgelegd kregen was: 'In ons samenwerkingsverband komt het niet voor dat een leerling nergens geplaatst kan worden.' Ongeveer twee vijfde van de samenwerkingsverbanden po (43 procent) en een kwart van de samenwerkingsverbanden vo (23 procent) gaf aan dat dit 'tamelijk het geval' of 'heel sterk het geval' is. In andere samenwerkingsverbanden is dit 'helemaal niet het geval, nauwelijks het geval of enigszins het geval'.

7 Er is transparantie en verantwoording over ondersteuningsmiddelen

Afspraken over verdeling, doel en inzet van middelen voor passend onderwijs zijn helder. Afspraken over verantwoording worden doorgaans nageleefd, al zijn schoolbesturen voortgezet onderwijs nog niet tevreden. Het is niet vanzelfsprekend dat schoolbesturen elkaar aanspreken op naleving van afspraken en bereikte resultaten. Bij een klein deel van de samenwerkingsverbanden is geen onafhankelijk toezicht op de besteding van middelen geregeld.

Om deze doelstelling te monitoren zijn de volgende twee indicatoren opgesteld:

Indicator 1: Transparantie middelen
Deze indicator houdt in dat er heldere afspraken zijn over de verdeling, beoogde doelen en de inzet van de middelen voor passend onderwijs binnen het samenwerkingsverband en binnen het eigen schoolbestuur. De besturen en schoolleiders zijn bekend met de afspraken over de verdeling van de middelen binnen het samenwerkingsverband en binnen het eigen schoolbestuur. Schoolleiders ervaren ruimte voor discussie over de verdeling van de middelen binnen hun schoolbestuur. De medezeggenschapsorganen (OPR en GMR) hebben goed zicht op de inzet van middelen voor passend onderwijs.

Indicator 2: Verantwoording middelen
Deze indicator houdt in dat afspraken over de wijze waarop besturen en scholen zich verantwoorden duidelijk zijn en worden nageleefd. Binnen een samenwerkingsverband spreken schoolbesturen elkaar aan op het naleven van de afspraken over de middelenverdeling en de bereikte resultaten. Ook is er onafhankelijk intern toezicht geregeld dat het bestuur van het samenwerkingsverband bevraagt op de besteding van de middelen en bereikte resultaten. Voor schoolleiders is bij deze indicator van belang dat zij ruimte voelen om binnen hun bestuur het gesprek aan te gaan over de hoeveelheid middelen die zij ontvangen voor passend onderwijs en de besteding ervan.

Onderstaande tabellen geven de uitkomsten weer van leidinggevenden van samenwerkingsverbanden, schoolbesturen en schoolleiders in po, vo en (v)so.

Tabel 7.1 Doelstelling 6: Er is transparantie en verantwoording over de ondersteuningsmiddelen (bao)

(Sub)indicatoren	Swv's	School-besturen	School-leiders
Indicator 1: Transparantie middelen			
Heldere afspraken over doel en inzet middelen swv	4,5 ↑	4,1	
Heldere afspraken over doel en inzet middelen met scholen		3,8	
Kaders voor verdeling en inzet middelen duidelijk binnen bestuur			3,9
Indicator 2: Verantwoording middelen			
Heldere afspraken over verantwoording middelen binnen swv	4,2 ↑	3,8	
Heldere afspraken over verantwoording middelen binnen bestuur		4,0 ↑	

Schoolbesturen spreken elkaar aan	2,8*	2,9 ↓	
Intern toezicht controleert besteding middelen en doelrealisatie	4,3*	3,6	
Tevredenheid over gesprek over middelenbesteding binnen bestuur			3,9

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5).

↑/↓ Dit getal ligt significant hoger/lager dan bij de startmeting

Bron: Vragenlijst samenwerkingsverbanden, schoolbesturen en schoolleiders

Tabel 7.2 Doelstelling 6: Er is transparantie en verantwoording over de ondersteuningsmiddelen (vo)

(Sub)indicatoren	Swv's	School-besturen	School-leiders
Indicator 1: Transparantie middelen			
Heldere afspraken over doel en inzet middelen swv	4,3	3,6	
Heldere afspraken over doel en inzet middelen met scholen		4,2	
Kaders voor verdeling en inzet middelen duidelijk binnen bestuur			3,8
Indicator 2: Verantwoording middelen			
Heldere afspraken over verantwoording middelen binnen swv	3,7*	3,3*	
Heldere afspraken over verantwoording middelen binnen bestuur		3,6	
Schoolbesturen spreken elkaar aan	2,8	3,2*	
Intern toezicht controleert besteding middelen en doelrealisatie	3,8*	4,1*	
Tevredenheid over gesprek over middelenbesteding binnen bestuur			3,8

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5).

↑/↓ Dit getal ligt significant hoger/lager dan bij de startmeting

Bron: Vragenlijst samenwerkingsverbanden, schoolbesturen en schoolleiders

Tabel 7.3 Doelstelling 6: Er is transparantie en verantwoording over de ondersteuningsmiddelen ((v)so)

(Sub)indicatoren	Schoolleiders
Indicator 1: Transparantie middelen	
Kaders voor verdeling en inzet middelen duidelijk binnen bestuur	4,0
Indicator 2: Verantwoording middelen	
Tevredenheid over gesprek over middelenbesteding binnen bestuur	3,9*

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5).

Bron: Vragenlijst schoolleiders

Heldere afspraken over verdeling, doel en inzet middelen

Over het algemeen zijn er heldere afspraken over de verdeling, beoogde doelen en inzet van de middelen voor passend onderwijs binnen het samenwerkingsverband, volgens zowel leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo als schoolbesturen po en vo. Leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po vinden ook dat dit is verbeterd ten opzichte van de startmeting. Volgens schoolbesturen vo is nog enige verbetering mogelijk als het gaat om heldere kaders waarbinnen de middelen voor passend onderwijs besteed mogen worden (Bijlage B, Tabel B.17 en B.18).

Schoolbesturen en schoolleiders van zowel po als vo zijn ook grotendeels tevreden over de duidelijkheid van afspraken die er binnen het eigen bestuur zijn over de verdeling van de middelen en de relatie tussen de beoogde doelen en de inzet van de middelen voor passend onderwijs. Een deel van de schoolbesturen po geeft aan dat de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) niet altijd goed zicht heeft op de inzet van de middelen voor passend onderwijs (Bijlage B, Tabel B.17 en B.18).

Afspraken over verantwoording grotendeels nageleefd, onderling aanspreken blijft aandachtspunt
Ook ten aanzien van de verantwoording van de middelen vinden leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo en schoolbesturen po dat er binnen het samenwerkingsverband redelijk duidelijke afspraken zijn en dat deze over het algemeen worden nageleefd. Leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po vinden deze afspraken verbeterd ten opzichte van de startmeting. Schoolbesturen vo zijn hier nog niet tevreden over. Zij geven bijvoorbeeld aan dat er nog niet in ieder samenwerkingsverband duidelijke afspraken zijn over het openbaar maken van de besteding van de middelen. Verder vinden schoolbesturen po en vo overwegend dat er binnen het bestuur duidelijke afspraken zijn over de wijze waarop scholen zich verantwoorden over de inzet van de middelen voor passend onderwijs en ook deze afspraken worden over het algemeen redelijk nageleefd. Schoolbesturen in po oordelen hier positiever over dan in de startmeting (Bijlage B, Tabel B.17 en B.18).

Opvallend is dat zowel leidinggevenden van samenwerkingsverbanden als schoolbesturen in het po en vo aangeven dat het niet vanzelfsprekend is dat schoolbesturen elkaar aanspreken op het naleven van afspraken over middelenbesteding en op resultaten die bereikt zijn met de middelen. Schoolbesturen in po vinden dit zelfs verminderd ten opzichte van de startmeting (Bijlage B, Tabel B.17 en B.18).

Bij een meerderheid van de samenwerkingsverbanden bevraagt het intern toezichtsorgaan het bestuur van het samenwerkingsverband op de besteding van de middelen en de resultaten die bereikt zijn met de middelen, volgens leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo. In drie kwart van de samenwerkingsverbanden po en in bijna de helft van de samenwerkingsverbanden vo is er onafhankelijk toezicht op de besteding van de middelen geregeld, bij een deel is dit niet het geval.[6] Verder blijkt net als in de vorige meting dat de GMR binnen het schoolbestuur (po en vo) niet altijd goed zicht heeft op de middelen die voor passend onderwijs beschikbaar zijn. Het voeren van een dialoog binnen het schoolbestuur met de GMR over de besteding van middelen voor passend onderwijs is niet vanzelfsprekend volgens besturen po en vo (Bijlage B, Tabel B.17 en B.18).

Schoolleiders in alle onderwijstypen zijn over het algemeen tevreden over de ruimte om binnen het bestuur het gesprek aan te gaan over de verdeling en inzet van de middelen passend onderwijs en de wijze waarop ze zich hierover moeten verantwoorden (Bijlage B, Tabel B.17, B.18, en B.19).

7.1 Aanvullende informatie

Aanvullend is aan de leidinggevenden van samenwerkingsverbanden en schoolbesturen gevraagd op welke wijze verantwoording plaatsvindt. Vrijwel alle besturen po en vo zeggen verantwoording af te leggen aan het samenwerkingsverband over de besteding van middelen voor passend onderwijs (Bijlage C, Tabel C.11 en C.12). Ook leggen de meeste besturen verantwoording af aan het samenwerkingsverband over of de doelen van de

6 Bij 10 procent van de samenwerkingsverbanden po en 7 procent van de samenwerkingsverbanden vo is helemaal geen onafhankelijk toezicht op de besteding van de middelen geregeld. Bij respectievelijk 75 procent en 45 procent is dit voldoende/goed geregeld. De overige samenwerkingsverbanden bevinden zich daartussen. Zie Bijlage B, Tabel B.17 en B.18 voor de precieze vraagstelling en beantwoording van dit item.

ondersteuning zijn bereikt, binnen enkele samenwerkingsverbanden gebeurt dit niet. Verantwoording vindt op verschillende manieren plaats. Het vaakst gebeurt dit volgens leidinggevenden van samenwerkingsverbanden via periodieke gesprekken. Door schoolbesturen wordt daarnaast verantwoording via het jaarverslag vaak genoemd. De verantwoording van scholen over de besteding van de middelen voor passend onderwijs en over de bereikte doelen gebeurt bij een meerderheid van de besturen via de jaarlijkse begroting en realisatie, maar ook door periodieke gesprekken.

8 Er is acceptabele administratieve belasting

Leidinggevenden van samenwerkingsverbanden vinden procedures rond ondersteuning eenvoudig en efficiënt. Intern begeleiders en ondersteuningscoördinatoren vinden taken rond passend onderwijs nuttig, over het algemeen niet ingewikkeld, maar wel tijdrovend. Leraren in alle onderwijstypen ervaren de registratie en uitvoering van procedures rond ondersteuning als belastend. Volgens leraren in het basis- en voortgezet onderwijs is deze belasting toegenomen ten opzichte van de startmeting.

Om deze doelstelling te monitoren is de volgende indicator opgesteld:

Indicator 1: Bureaucratie
Deze indicator gaat over de balans tussen procedures, dossiervorming, registratie rond ondersteuning en de administratieve lasten. Een acceptabele administratieve belasting houdt in dat het proces van aanvragen en toewijzen van ondersteuning eenvoudig is en efficiënt verloopt. De taken die intern begeleiders en ondersteuningscoördinatoren uitvoeren rond passend onderwijs, zoals het opstellen van ontwikkelingsperspectieven, het bijhouden van dossiers en overleg met ouders, overleg met een ondersteuner van het samenwerkingsverband en externen, worden ervaren als nuttig, weinig tijdrovend en niet te ingewikkeld. Leraren ervaren de administratie/registratie en uitvoering van procedures voor leerlingen met ondersteuningsbehoeften als niet te ingewikkeld en als weinig tijdrovend.

Onderstaande tabellen geven de uitkomsten weer van leidinggevenden van samenwerkingsverbanden, intern begeleiders en leraren in het basisonderwijs, ondersteuningscoördinatoren en mentoren in het voortgezet onderwijs en groepsmentoren in het (voortgezet) speciaal onderwijs.

Tabel 8.1 Doelstelling 7: Er is acceptabele administratieve belasting (bao)

(Sub)indicatoren	Swv's	Ib'ers	Leraren
Indicator 1: Bureaucratie			
Procedures efficiënt en eenvoudig	4,0		
Procedures nut		4,0	
*Procedures tijdrovend***		2,8*	
*Procedures complex***		3,6	
*Procedures belastend***			2,4 ↓

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5).

** Een hoge score betekent dat het niet tijdrovend, complex of belastend is.

↑/↓ Dit getal ligt significant hoger/lager dan bij de startmeting

Bron: Vragenlijst samenwerkingsverbanden, intern begeleiders en leraren

Tabel 8.2 Doelstelling 7: Er is acceptabele administratieve belasting (vo)

(Sub)indicatoren	Swv's	Oco's	Mentoren
Indicator 1: Bureaucratie			
Procedures efficiënt en eenvoudig	4,0		
Procedures nut		4,3	
*Procedures tijdrovend***		2,7*	
*Procedures complex***		3,7*	
*Procedures belastend***			2,2 ↓

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5).

** Een hoge score betekent dat het niet tijdrovend, complex of belastend is.

↑/↓ Dit getal ligt significant hoger/lager dan bij de startmeting

Bron: Vragenlijst samenwerkingsverbanden, ondersteuningscoördinatoren en mentoren

Tabel 8.3 Doelstelling 7: Er is acceptabele administratieve belasting ((v)so)

(Sub)indicatoren	Ib'ers	Groepsmentoren
Indicator 1: Bureaucratie		
Procedures nut	4,2	
*Procedures tijdrovend **	2,7*	
*Procedures complex**	3,8*	
*Procedures belastend**		2,7*

* Dit getal gaat met meer onzekerheid gepaard (95%-betrouwbaarheidsinterval groter dan 0,5).

** Een hoge score betekent dat het niet tijdrovend, complex of belastend is.

Bron: Vragenlijst intern begeleiders en groepsmentoren

Terugdringen bureaucratie blijft een aandachtspunt

Leidinggevenden van samenwerkingsverbanden po en vo vinden overwegend dat hun procedures eenvoudig en efficiënt zijn ingericht. Volgens hen vindt de toewijzing van ondersteuning doorgaans efficiënt plaats en is een goede communicatie tussen alle betrokkenen bij een aanvraag/toewijzingstraject gewaarborgd (Bijlage B, Tabel B.20 en B.21).

Intern begeleiders in bao en (v)so en ondersteuningscoördinatoren in vo zijn van mening dat de meeste taken rondom passend onderwijs (erg) nuttig en over het algemeen niet zo ingewikkeld zijn (Bijlage B, Tabel B.20, B.21 en B.22). Uit de analyse van de onderliggende items blijkt dat intern begeleiders en ondersteuningscoördinatoren overleg met ouders van leerlingen met een ondersteuningsbehoefte zeer nuttig vinden en relatief niet complex. Volgens intern begeleiders in het (v)so heeft de verslaglegging van ingezette ondersteuning i.v.m. verantwoording van middelen voor passend onderwijs in sommige gevallen weinig nut.

Intern begeleiders in bao en (v)so en ondersteuningscoördinatoren in vo geven aan dat ze bijna alle voorgelegde procedures en taken rond passend onderwijs tijdrovend vinden. Het meest tijdrovend vinden ib'ers en oco's het opstellen van ontwikkelingsperspectieven (of leraren hierbij begeleiden), verslaglegging van ingezette ondersteuning i.v.m. verantwoording van middelen voor passend onderwijs en het maken van handelingsplannen/groepsplannen of leraren hierbij begeleiden (vo en (v)so). Ook andere taken, zoals het

bijhouden van dossiers over leerlingen met ondersteuning in verband met externe eisen, het aanvragen van toelaatbaarheidsverklaringen (bao) en het verzorgen van zorgaanvragen ((v)so) kosten hen doorgaans veel tijd (Bijlage B, Tabel B.20, B.21 en B.22).

Ook vinden leraren/(groeps)mentoren in alle onderwijstypen de registratie en uitvoering van procedures van leerlingen met ondersteuningsbehoeften (zeer) belastend. Nadere analyse laat zien dat leraren in bao en mentoren in vo ervaren dat de belasting is toegenomen in de huidige meting in vergelijking met de startmeting. Inzoomend op de onderliggende items blijkt dat de registratie en uitvoering van deze procedures hen behoorlijk wat tijd kosten en dit om veel (dubbel) papierwerk vraagt. Ook blijkt dat zij dergelijke taken veelal in hun vrije tijd doen en dat het ten koste gaat van hun andere taken (Bijlage B, Tabel B.20, B.21 en B.22).

Bijlage A Verantwoording

Van doelstellingen, via indicatoren naar vragen

In de Beleidsnota Evaluatie en verbeteraanpak passend onderwijs (ministerie van OCW, 2020) zijn 7 (aangescherpte) *doelstellingen* voor passend onderwijs geformuleerd:

1. De ondersteuningsbehoefte is leidend;
2. De leerling wordt gehoord;
3. De leraar wordt ondersteund en toegerust;
4. De ouder is gelijkwaardig partner;
5. Er is een dekkend netwerk van voorzieningen in elke regio;
6. Er is transparantie en verantwoording over ondersteuningsmiddelen;
7. Er is een acceptabele administratieve belasting.

Deze zeven doelstellingen zijn door de onderzoekers omgezet in een monitor met 14 vragenlijsten (voor elke actor één), met in totaal circa 120 schaaltjes, samengesteld vanuit meerdere deelvragen (items) en meer dan 50 feitelijke vragen. Figuur A.1 vat dit samen. Daaronder volgt een nadere toelichting, ook over het proces.

Figuur A.1 Van doelstellingen, via indicatoren naar vragen

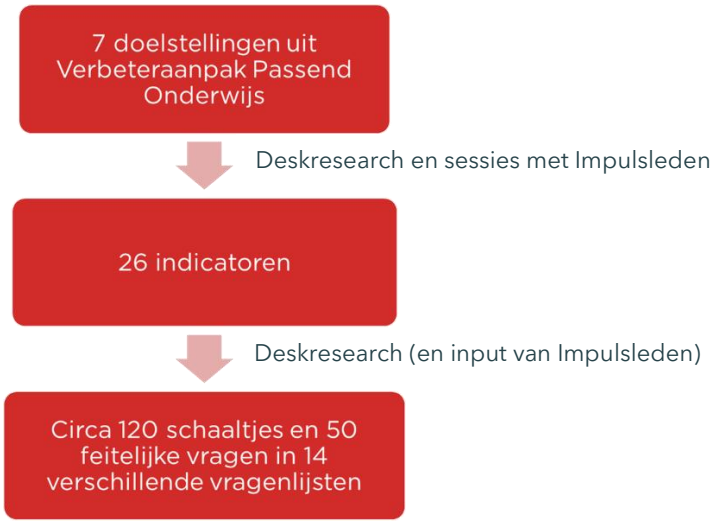

Elke doelstelling bestaat uit een beperkt aantal *indicatoren* die de doelstelling dekken. Een indicator is een samenvattend concept van de belangrijkste aspecten die onder een doelstelling vallen. De indicatoren zijn op hun beurt leidend voor het formuleren van vragen waarmee de beleving, ervaring of perceptie van respondenten gemeten wordt (bijvoorbeeld de mate waarin leraren zich ondersteund voelen door andere professionals om extra ondersteuning te kunnen bieden) en voor de vragen die iets feitelijks meten (bijv. de aanwezigheid van een onafhankelijk ouder- en jeugdsteunpunt binnen het samenwerkingsverband).[7]

[7] Door de inwerkingtreding van de Wet versterking positie ouders en leerlingen in passend onderwijs in 2025, zijn enkele vragen (bijvoorbeeld over het schoolondersteuningsprofiel als apart document) voorafgaand aan de derde meting aangepast of verwijderd uit de monitor.

Met behulp van een factor- en betrouwbaarheidsanalyse zijn schaaltjes gemaakt. Daarbij worden meerdere deelvragen (items) gegroepeerd die als indicatoren van eenzelfde factor kunnen worden beschouwd. Deze items zijn zo gekozen dat de betrouwbaarheidscoëfficiënt, Cronbachs alpha, voldoende hoog is.[8] Items die de betrouwbaarheid verlaagden zijn verwijderd. Een schaalscore is de gemiddelde score over de onderliggende items. Bij bet berekenen van deze score zijn de antwoordmogelijkheden 'n.v.t.' of 'weet niet', 'geen zicht op' en 'doe dit niet' buiten beschouwing gelaten en de negatief geformuleerde stellingen wat betreft antwoordverdeling omgedraaid.

Sessies met Impulsleden

Indicatoren zijn gebaseerd op de tekst in de eerdergenoemde beleidsnota van OCW en voorgelegd aan Impulsleden in 'indicatorensessies' om de monitor goed aan te laten sluiten bij het onderwijsveld. Aspecten uit de beleidsnota die niet meetbaar zijn, veel risico op sociaalwenselijke antwoorden met zich meebrengen, eigenlijk niet bij de betreffende doelstelling behoren of niet concreet kunnen worden gemaakt, waren niet geschikt om in de monitor op te nemen omdat de resultaten in dat geval onvoldoende bruikbaar zouden zijn. De vragenlijsten zijn ten slotte voorgelegd aan verschillende Impulsleden.

Verschillen actoren, dus meerdere steekproeven

Bij passend onderwijs zijn veel verschillende actoren betrokken. Om de voortgang op de doelstellingen van passend onderwijs in kaart te brengen, dienen deze allemaal te worden benaderd voor een compleet en representatief beeld. Ze hebben immers elk een eigen perspectief van waaruit zij passend onderwijs beleven. In de doelstellingenmonitor worden daarom (steekproeven van) elk van de volgende doelgroepen bevraagd:

- samenwerkingsverbanden passend onderwijs;
- gemeenten (beleidsmedewerkers onderwijs/zorg, leerplichtambtenaren);
- schoolbestuurders;
- schoolleiders;
- leraren/mentoren;
- intern begeleiders/ondersteuningscoördinatoren;
- personeel met een rol in het bieden van onderwijsondersteuning (bijvoorbeeld begeleiders of consulenten passend onderwijs) in dienst van het samenwerkingsverband;
- leerlingen met ondersteuningsbehoefte (inclusief thuiszitters); en
- hun ouders.[9]

Getrapte steekproef om bevragingslast te beperken

Bij het benaderen van de actoren is de balans bewaakt tussen voldoende respons enerzijds, zodat de representativiteit wordt geborgd en op subgroepniveau (sector) uitspraken kunnen worden gedaan, en het zoveel mogelijk beperken van de bevragingslast anderzijds. De onderzoekers hebben gebruikgemaakt van een getrapte steekproef, waarin een belangrijke rol was weggelegd voor de samenwerkingsverbanden. Daarbij zijn mechanismen ingebouwd om grip en zicht te houden op de medewerking van de verschillende actoren, ook om

---

8 Cronbachs alpha is een score tussen 0 en 1. Een hogere waarde wijst op een hogere betrouwbaarheid van de schaal. Als vuistregel geldt dat waarden vanaf .70 voldoende zijn en vanaf .80 goed.

9 Thuiszitters en ouders van thuiszitters zijn in de derde meting niet meer benaderd vanwege de lage respons in eerdere metingen (ondanks extra inspanningen bij de voorbereiding op de tweede meting).

gerichte reminders te sturen bij onvoldoende respons.[10] Uiteraard hebben de onderzoekers daarbij voldaan aan de AVG. Figuur A.2 geeft de steekproefopbouw schematisch weer. Daaronder wordt in meer detail beschreven hoe dit in zijn werk ging.

Figuur A.2 Steekproefopbouw

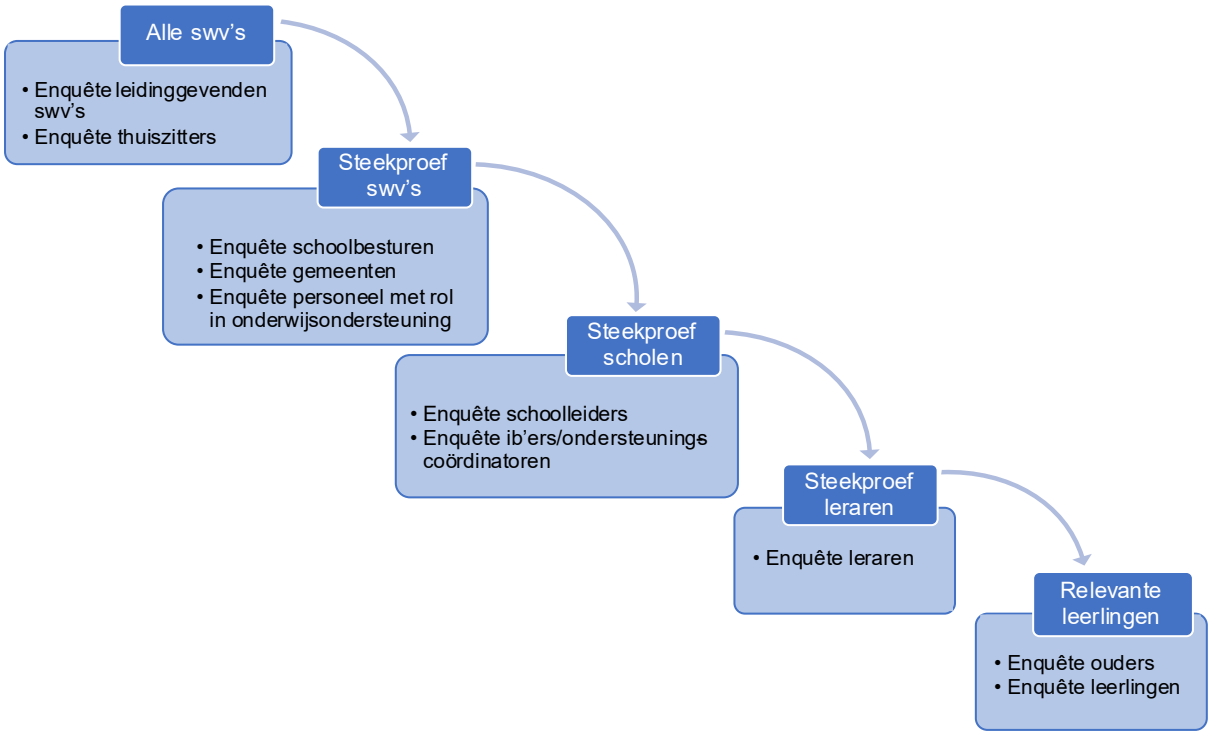

Steekproeven via samenwerkingsverbanden

Onder alle *samenwerkingsverbanden* (po en vo) is een enquête uitgezet om hun beleving aangaande de voortgang op de doelstellingen te peilen. Verder is er gebruikgemaakt van de unieke positie van samenwerkingsverbanden als knooppunten van de organisatie van passend onderwijs. Via hen zijn verschillende actoren benaderd: de schoolbestuurders, de scholen, personeel met een rol in de onderwijsondersteuning, ib'ers/ondersteuningscoördinatoren, de gemeenten en de thuiszitters. *Thuiszitters* (en hun ouders) vormen een moeilijk te bereiken doelgroep en de onderzoekers hebben geprobeerd hen via alle samenwerkingsverbanden te benaderen.[11] Van een deel van de samenwerkingsverbanden (17 in het po en 20 in het vo) is een panel opgebouwd, zodat overige actoren via hen bevraagd konden worden. Hiervoor zijn alle samenwerkingsverbanden aan het begin van het onderzoek telefonisch benaderd.

Representatief beeld

We streefden naar een panel, waarbij de verdeling over kenmerken als grootte en regio het landelijke beeld weerspiegelt. Waar er sprake is van vertekening, bijvoorbeeld doordat er iets meer grote

10 Respondenten die door de onderzoekers zelf zijn benaderd, kregen unieke inlogcodes mee. Respondenten die 'lager op de trap' zitten, konden via unieke 'schoolcodes' achterhaald worden.

11 In de derde meting is deze groep thuiszitters niet meer benaderd.

samenwerkingsverbanden deelnemen, of scholen in Zuid-Nederland relatief vaak deelnemen, corrigeren we door middel van weging. We tellen de antwoorden van de ondervertegenwoordigde groep dan iets zwaarder mee in het berekenen van het totaal. Zo kunnen we alsnog een representatief beeld geven van Nederland als geheel. Uiteraard kunnen we alleen corrigeren voor dingen die we weten en niet voor datgene waarvan de werkelijke verdeling in Nederland onbekend is (zoals tevredenheid over administratieve lasten). Het zou dus kunnen dat we met het onderzoek meer inzicht krijgen in de standpunten van mensen die erg tevreden zijn, of juist erg ontevreden zijn. Omdat we met het onderzoek meer geïnteresseerd zijn in de ontwikkeling (bijv. verandering in tevredenheid) dan in de feitelijke situatie op een moment is een consequente vertekening minder problematisch dan in andere onderzoeken. Desondanks proberen we met het onderzoek op alle vlakken een representatieve groep te bereiken, onder meer door het wegnemen van drempels voor deelname en het benadrukken van het belang ervan.

Bij de samenwerkingsverbanden die deelnemen aan het panel zijn enquêtes gestuurd naar alle *schoolbesturen*, *gemeenten* en *personeel met een rol in de onderwijsondersteuning* die onder dat samenwerkingsverband vallen. Wat betreft de gemeenten hebben de onderzoekers het samenwerkingsverband laten kiezen of alle bijbehorende gemeenten benaderd worden of alleen de kerngemeenten. (De leerplichtambtenaren zijn via hun landelijke vereniging Ingrado benaderd. Deze bevraging vond dus landelijk plaats en niet alleen binnen de gemeenten die tot het panel behoren.)

Uit de schoolvestigingen die tot een samenwerkingsverband in de steekproef behoren, is een aselecte keuze gemaakt van een derde van de vestigingen in het po en (vanwege het geringere aantal) de helft van de vo-vestigingen. Bij de geselecteerde scholen is gevraagd of de onderzoekers een enquête mochten uitzetten onder de *schoolleider* en een selectie van leraren, leerlingen en ouders. Daarnaast is een enquête uitgezet onder de *intern begeleiders* (po) en *ondersteuningscoördinatoren* (vo) van deze scholen.

Het was aan de scholen om te bepalen welke *leraren* de enquête voorgelegd kregen. Alle leraren was niet per se nodig voor een goed beeld en dus een overbodige belasting. Wel gaven de onderzoekers een aantal randvoorwaarden mee. In het po werd per vestiging één leraar per bouw/leeftijdsgroep (groep 1/2, groep 3/4, groep 5/6, groep 7/8) bevraagd. In het vo werd in iedere vestiging per onderwijsniveau om één mentor per leerjaar gevraagd.

Aan deze leraren en mentoren is niet alleen gevraagd om zelf een enquête in te vullen, maar ook om een enquête te sturen naar (1) de *leerlingen* die tot de doelgroep van passend onderwijs behoren en (2) de *ouders* van deze leerlingen. De scholen werden hierbij voorzien van een (eenvoudige) hulpdefinitie[12] zodat zij gemakkelijk konden bepalen welke leerlingen zij tot deze groep konden rekenen. Bij leerlingen met een ondersteuningsbehoefte die in groep 6 of lager zitten, zijn alleen de ouders gevraagd om de enquête in te vullen. Alle enquêtes zijn online afgenomen.

Vervolgmetingen hebben op dezelfde manier plaatsgevonden, waarbij een enquête is gehouden onder alle samenwerkingsverbanden en via het panel in een getrapte steekproef contact is gelegd met de verschillende actoren.

---

12 Kinderen die extra ondersteuning nodig hebben in uw groep/mentorklas, zijn kinderen die een beperking hebben, en/of speciale aandacht/hulp nodig hebben, en/of voor wie een plan van aanpak/ontwikkelingsperspectief is gemaakt.

Respons

Tabel A.1 toont de respons per actor en onderwijstype. Van bijna alle uitgezette vragenlijsten konden de gegevens worden gebruikt. Voor schoolleiders, ib'ers/oco's, leraren/mentoren, ouders en leerlingen konden uitsplitsingen worden gemaakt naar de onderwijstypen bao, vo en (v)so. Voor het sbo hebben echter te weinig respondenten deelgenomen aan het onderzoek om hun ervaringen met betrekking tot de aspecten die onder een doelstelling vallen met voldoende zekerheid weer te geven. Ook de groep leerlingen in het bao was te klein om een uitsplitsing naar deze actor te maken.

Tabel A.1 Respons voor bijna alles actoren en onderwijstypes toereikend

Actor	po	vo	bao	sbo	vo	(v)so	Totaal
Samenwerkingsverbanden	32	35					**67**
Ondersteuners	45	38					**83**
Schoolbesturen	84	46					**130**
Beleidsambtenaren							**73**
Leerplichtambtenaren							**184**
Schoolleiders			74	11*	50	41	**176**
Ib'ers/oco's			58	3*	26	32	**119**
Leraren/mentoren			64	2*	47	25	**138**
Ouders			98	3*	40	83	**224**
Leerlingen			12*	15*	30	18	**75**

* Respons niet toereikend om met voldoende betrouwbaarheid resultaten weer te geven

“Met wetenschap naar weloverwogen keuzes.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven, Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen, SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam, Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden, We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2026-56
ISBN 978-90-5220-666-0

Informatie & Disclaimer
SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence, SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2026 SEO Amsterdam
Alle rechten voorbehouden, Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

seo • economisch onderzoek

Roetersstraat 29
1018 WB Amsterdam

+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl